

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

1847

SPARE- OG LAANEKASSEN FOR LEMVIG KØBSTAD OG OMEGN

1947

SPARE- OG LAANEKASSEN FOR LEMVIG KØBSTAD OG OMEGN

FESTSKRIFT I ANLEDNING AF SPAREKASSENS
100 AARS JUBILÆUM 2. AUGUST 1947

UDARBEJDET AF
P. OLESEN
SPAREKASSEKASSERER

1847 - 2. AUGUST - 1947

LEMVIG BOGTRYKKERI, H. HESTBECH
LEMVIG

Sparekassens Ejendom, opført 1907.

INDLEDENDE BEMÆRKNINGER

Paa de følgende Blade i denne Bog har jeg søgt i korte Træk at opridse Lemvig Sparekasses Historie gennem de forløbne hundrede Aar.

Tillige er medtaget en kortfattet Beskrivelse af Lemvig og dens Opland, fordi Sparekassen har en nær Tilknytning til disses Næringsliv og Udvikling.

Ved min Tiltrædelse som Bogholder i 1909 fandt jeg Sparekassens Arkiv i en mangelfuld Tilstand. Papirer, der kunde give Oplysning om Kassens Start og de første ca. 40 Leveaar, var ikke til at finde, og ingen kunde give Besked om der fandtes saadanne, og hvor de eventuelt var at finde.

Efter lang Tids Søgen kom jeg endelig paa Sporet, idet jeg ovenpaa et Loftsværelse i Byen fandt et Par store, gennem mange Aar godt tilstøvede Pakker, hvis Indhold dog hurtig neddæmpede min Opdagerglæde, fordi det — selv om det var værdifuldt — dog ikke førte til »Kildens Udspring«, og jeg maatte »paa den igen«. Ved Hjælp af en lang Stang, forsynet med en Pig i den ene Ende, fik jeg fra Mellemrummet mellem det før nævnte Loftsværelse og Husets Tag fisket yderligere tre store Pakker frem i Dagens Lys, og nu havde jeg endelig det meste af det Materiale, jeg saa længe havde eftersøgt. Stof fra før Kassens Stiftelse og en Del fra de allerførste Aar var dog ikke til at finde, men om væsentlige Begivenheder fik jeg senere Oplysninger i Statsbiblioteket og fra mange andre Kilder. Efter det saaledes indsamlede og ordnede Materiale og Kassens Forhandlingsprotokoller skrev jeg Festskriftet til Sparekassens 75 Aars Jubilæum i 1922.

Det er en Selvfølge, at meget af dette Stof er benyttet ved Udarbejdelsen af nærværende Jubilæumsskrift, som jeg ikke er i Tvivl om kunde have været skrevet langt bedre af andre; men jeg giver det kun ud for det, det er: en kortfattet Skildring af Sparekassen gennem hun-

drede Aar, og fortrøster mig iøvrigt til, at det ved en senere Festlighed kan benyttes som Kildeskrift.

Til Slut har jeg kun at takke Tilsynsraadet og Direktionen for den Tillid, der atter er vist mig ved ogsaa denne Gang at betro mig Udarbejdelsen.

Lemvig i April 1947.

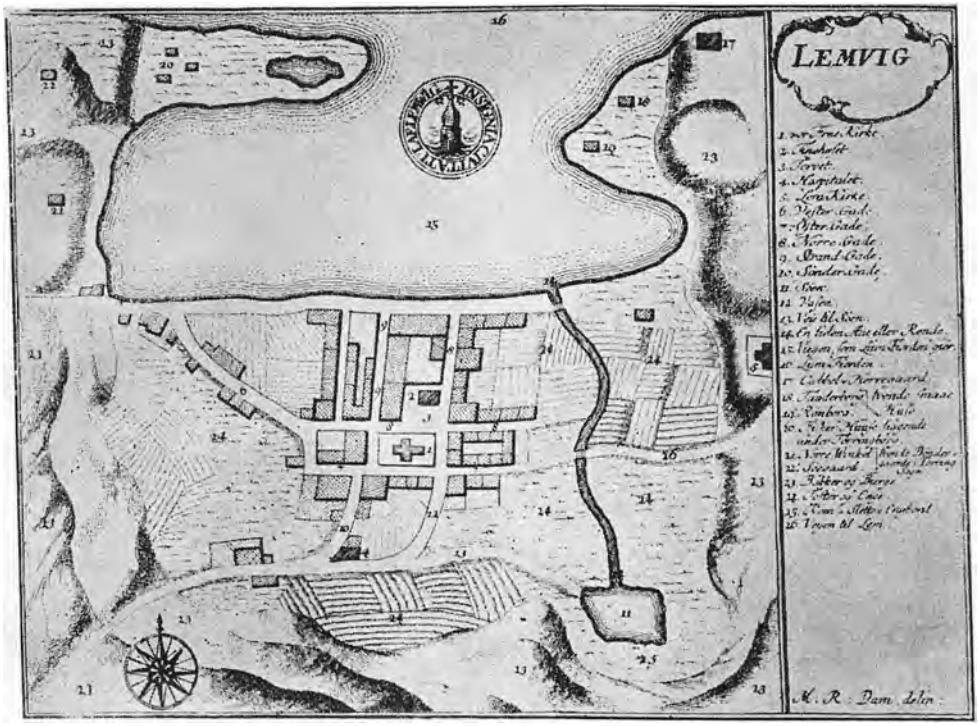

Erik Pontoppidans topografiske Kort over Lemvig 1768.

LEMVIG OG OMEGN

Motto: Fædrelandskærlighedens Tegn
er Kærlighed til Folk og Egn.
P. O.

Denne Bog eller — om man vil — dette Festskrift er udarbejdet i Anledning af Lemvig Sparekasses 100 Aars Jubilæum den 2. August 1947. Forinden vi gaar over til en Omtale af Sparekassens Oprettelse og de Begivenheder, der staar i Forbindelse dermed, og dens Udvikling gennem Tiderne, kan det være af Interesse at faa lidt at vide om Tilstandene i Lemvig By og dens Opland, hvor Sparekassen fik sit naturlige Virkeomraade.

Lemvig er en ældgammel By, som nævnes i sidste Halvdel af Middelalderen. Dens første Købstadrettigheder kendes ikke, da den flere Gange har været hærget af Ildebrande, saaledes i 1479 og 1684, da den næsten

nedbrændte, hvorved dens ældste Privilegier formenes brændt; men der er adskilligt, der taler for, at Byen er bleven Købstad i Valdemarernes Regeringstid. — Den nævnes første Gang 1234 i et Kongebrev som By. Dette forudsætter, at den gennem mange Aar forud har været Boplads for en Samling Mennesker, der har fundet deres Levebrød her. Byen er malerisk skønt beliggende, indeklemt mellem høje Bakker og stejle

Gammelt Billede af Lemvig set fra Nord.

Skrænter mod Øst, Vest og tildels ogsaa mod Syd, hvor Bakkerne dog aabner sig og giver Plads for Lemvig Sø og Engdraget om efter Rom Dal.

Det Indtryk, man faar af Byen første Gang, man ser den, vil virke betagende, og det ganske ligegyldigt ad hvilken Vej man kommer. Ad Vesterbjerg f. Eks. — efter at have passeret Broen under Havnebanen, der skal være Danmarks højeste Jernbanebro ialfald paa Landjorden og passende kunde kaldes Vesterport — vil man ved Omdrejningen ved Aabergs Mindesmærke finde en herlig Udsigt over Fjorden, Lystanlæget, Havnen med Havnekvarteret, Landet paa den anden Side Fjorden i Nørlem og i klart Vejr helt over til Thyland. — Et Helhedsindtryk af Byen faar man bedst fra Østbakkerne. — Herfra har man Byens hele Fysiognomi med Fjorden paa højre og Søen paa venstre Haand, og lader

man Fantasien løbe af med sig, vil Byen minde om en stor, hvid Nøkkerose, som den der ligger udbredt nede, smilende og vuggende paa sit store Aakandeblad. — Og vil man fra samme Sted en Aften efter Solnedgang se ned over Byen med de mange Lys i Husene og rundt i Gaderne, røde og grønne Mærkelys ved Havnen og rundt i Bakkerne, vil det virke dragende og stemningsfuldt at se den gamle By dernede, og op over Bunden, hævende sig terrasseformigt paa den modsatte Side, den øvre

Lemvig med Digteren Thøger Larsens Hus i Forgrunden.

og nyere Bydel, der udgør Stationskvarteret. Lemvig kaldes ogsaa »Vestjyllands Smilehul«, et Navn, der dog er af nyere Dato.

Forhen laa Lemvig og Omegn upaaagtet af det øvrige Land. Grunden dertil maa vel søges i Byens og Egnens afsides Beliggenhed og i de yderst slette Adgangsveje, der førte til Byen. Vejene blev oprindelig anlagte i de Kløfter, der gennemskar Bakkerne flere Steder, og de var baade stejle og smalle. — Den bedste Vej fandtes ad Sønderbjerg, og den var ogsaa tidligst Amtsvej. Værst stod det til med Vejen vestfra. — Den var til langt hen i forrige Aarhundrede saa godt som ufarbar og endte neden for Bakkerne i et ufremkommeligt Morads.

Siden de store Strandinger langs Vesterhavet i Midten af forrige Aarhundrede begyndte at henlede Fremmedes Opmærksomhed paa denne Landsdel, har man faaet Øjnene op for Byens og Egnens storslaaede

Natur. — Mange Turister tager nu Ophold paa Badehotellerne ved Bovbjerg, i Thyborøn og Harboøre.

Postforbindelsen med Omverdenen var yderst slet. — Til langt frem i Tiden maatte man nøjes med selv at afhente sin Post i Aalborg eller Ringkøbing, eller lade den besørge ved private Bude. Først i 1802 fik Lemvig et Postkontor, og Købmand og senere Kancelliraad Rasmus Øllgaard Andrup blev Byens første Postmester.

Vesterhavet ved Bovbjerg med Ferring By i Baggrunden.

Da Landevejene omkring 1850 bliver forbedrede her paa Egnen, oprettes der Dagvognsforbindelse med Humlum over Remmer Kro, der nu er nedlagt som saadan. Denne Forbindelse tiltog, da Thybanen blev aabnet 1882, og den vedvarer den Dag idag, dog nu med moderne Rutebiler, der fortsætter til Struer. — Indtil for ca. 35 Aar siden var Dagvognene saa godt som ene om at opretholde Persontrafikken ad nævnte Vej, men der hvilede en særegen Hygge over disse gamle Rumlekasser. Og Hyggen forøgedes, naar Mads Ephraim, truttende paa sit Posthorn, som han var en Mester i at haandtere, kom kørende ned ad Østerbjerg saa det gjaldede og gav Ekko i Bakkerne og en stemningsfuld Højtid i Borgernes Sind.

I 90erne etableredes der Dagvognsforbindelse med Struer over Fabjerg

og Gudum, hvilken Forbindelse nu vedligeholdes ved Rutebiler. — Persontrafik med Rutebiler sker nu ogsaa til Holstebro over Vilhelmsborg Kro ad den for nogle Aar siden nyanlagte, asfalterede Vej gennem Landsbyen Linde.

Transport ad Vandvejene er i Reglen billigere end over Land, ialtfald var dette Tilfældet inden der blev bygget Jernbaner. Dette Synspunkt og vel Ængstelse for Konkurrence fra Nabobyerne har sikkert dikteret Byens eligerede Borgere til i 1862 at sende en Deputation ind til Ministeriet, for at bede sig fritaget for den Tværbane, der var under Anlæg fra Langaa over Struer og skulde have fortsat til Lemvig. Havde Byen dengang faaet en Statsbane, vilde Lemvig i Dag have haft et helt andet Udseende. Som Endestation vilde de Depoter og Kontorer, som nu ligger i Struer, rimeligvis være lagt her, Byen var bleven Amtets største Købstad, den senere byggede Thybane vilde sandsynligvis være udgaaet herfra og Egnen kommen ud af sin isolerede Stilling til det øvrige Land. Man var dengang kortsynet, og det maa Efterslægten bøde for. — Det skal dog bemærkes, at Sparekassens Ledere søgte at fremme Banens Anlæg bl. a. ved at bidrage med 185 Rdl. til Projektering og Kortlægning af Strækningen fra Struer til Lemvig. — Først i 1879 fik Lemvig sin første Jernbane Vemb-Lemvig, der byggedes som Privatbane, — 20 Aar senere aabnedes Privatbanen Lemvig-Thyborøn.

Lemvig Kirke.

Lemvig hører som foran nævnt til de ældste blandt Danmarks Købstæder. — Dog bærer den ikke Præg af gamle Tider, dertil har Byen for ofte i Aarhundredernes Løb været hjemsøgt af Ildebrande. Byens ældste Hus er Sognekirken paa Torvet, der skal være fra omkring Aar 1200.

Dette blev konstateret, da Kirken for en halv Snes Aar siden blev ombygget og udvidet.

Med Handelen stod det i ældre Tider daarligt til i Lemvig. Selv den glimrende Handelsperiode i Slutningen af det attende Aarhundrede gaar saa nogenlunde upaaagtet hen, omend man ikke maa se bort fra det Liv, der ved Bondens Frigørelse fra Stavnsbaandet, ophævet 20/0 1788, og de økonomisk gode Tider for Landbruget satte sit Præg paa Byens Handel og Haandværk. Der fandtes kun faa Velhavere i Byen, fordi Lemvig saavelsom de andre vestlige Limfjordsbyer var afhængige af Aalborg, der tog Hovedparten af vor Handelsfortjeneste med Norge. Udviklingen stagnerede i Virkeligheden. Fra 374 i 1787 er Indbyggerantallet kun naaet til 375 i 1801, og den efterfølgende Tid skulde ikke gøre Sagen bedre. — Krigen med England 1807—14 og Flaadens Udlevering, Statsbankerotten 1813 og Tabet af Norge Aaret efter bragte Handelen i Vanskeligheder og lammede for lang Tid enhver Udvikling. — Alt Initiativ forsvandt, Armod og Fattigdom blev Følgen for de fleste.

Parti fra Bovbjerg Badestrand.

Det var trange Tider. — Men »Fø'st næ dær æ Nø' ofa'r, kommer Jyden ud aa Da'r«, og de bedste Kræfter tager Styret. — Saaledes ogsaa her paa Egnen. I Erkendelse af, at alt økonomisk Arbejde, hvad enten det drejer sig om Handel, Haandværk, Landbrug og Fiskeri, er lige nyttigt, satte Borger og Bonde Ryg mod Ryg og søgte at fremme Erhvervene saa godt, som det under de foreliggende Omstændigheder lod sig gøre.

Saaledes stiftedes 1820 i Holstebro Ringkøbing Amts landøkonomiske Selskab, der fik til Opgave at fremhjælpe Landbruget. — Der indmeldte sig straks 27 Medlemmer, hvoraf de 5 var her fra Egnen. Det var Foregangsmænd, dygtige og velansete, der fulgte godt med i Tidens bræn-

dende Kulturspørgsmaal. De agiterede for Mergling, Dræning, Engvanding og Beplantning og udsatte Præmier for de bedst drevne Landbrug. Selskabet virkede i hele Amtet indtil 1856, da der i Lemvig oprettedes en Lokalforening under Navn af Landboforeningen for Skodborg-Vandfuld Herreder og Lemvig Købstad.

Det er historisk kendt, at Vestjylland var den Landsdel, hvor der tidligst fandtes de fleste Selvejerbønder. — I Sognene omkring Lemvig fin-

Lemvig Havn med Nørlem Kirke i Baggrunden.

des frugtbare Jorder, og langs Vesterhavet fra Bovbjerg til Nissum Fjord findes Vestkystens bedste Jord og tættest bebyggede Sogne. — Herude er Jorden flere Steder under Plov helt ud til den yderste Skrænt, f. Eks. ved Bovbjerg og Fjaltring.

Bønderne her paa Egnen drev Kreatur- og Hestehandel som deres vigtigste Næringsvej, og denne Handel dreves over Slesvig og Holsten med Husum som Markedsplads, hvor tyske Handelsmænd var Opkøbere. Denne Virksomhed skaffede dem ikke blot efterhaanden Velstand, men gav dem en egen Frigjorthed i Væsen og Tankesæt samt et videre Udsyn, end Bonden i de Tider havde Lejlighed til at erhverve sig.

I Tiden fra først i 60erne til hen mod Aarhundredets Slutning tog Opdyrkningen af Hedearealer her paa Egnen særlig Fart, og der kom

meget nyt Land under Plov. — De Arealer, der ikke egnede sig til Opdyrkning, lod man beplante under Ledelse af Hedeselskabet. Saaledes er de store Skove, Kronheden og Klosterheden, blevet til.

Da Vesterhavet i 1862 i en Stormflod brød Hul paa Klittangen ved Thyborøn og dannede den Kanal, som har holdt sig siden, fik Lemvig et Aandehul ud til den store Verden. — Snart øjnede den tillige en

Thyborøn Havn.

Chance til at komme ud af de trykkende Handelsforhold, hvori den stod til Aalborg, der havde vokset sig stor paa Bekostning af de øvrige Limfjordsbyer.

Under Verdenskrigen 1914—18 foregik der fra Lemvig et omfattende Havfiskeri efter Kuller, der solgtes til Tyskland til store Priser. — Der var Travlhed ved Havnen i disse Aar; paa enkelte Dage kunde der være 50 Fiskekuttere i Havn, saa det kneb tit med at faa afleveret Fisken i en Fart og komme af Sted igen efter nye Fangster.

Efter at Thyborøn Havn, der nu er Statshavn, i 1918 kunde tages i Brug, er Fiskeflaaden taget derud. — Thyborøn har siden den Tid udviklet sig med Kæmpeskridt og er nu en By med ca. 1500 Indbyggere.

Trods Krige og Kriser har Befolkningen her paa Egnen hævdet sig,

saa den nu lever under gode sociale og økonomiske Kaar. Efter at Landbrugsskolen og ikke mindst Højskolen har gjort sin Gerning blandt de danske Bønder, givet dem større Oplysning om Værdier, der rakte ud over det dagligdags Slid og Slæb, skabtes Muligheden for Andelsbevægelsen, hvis Virkninger er blevet en Forbedring af de forædlede Landbrugsprodukter, der nu giver saavel smaa som store Jordbrugere samme Priser. —

Nyere Billede fra Lemvig.

Der bestaar et godt Forhold mellem Byen og dens Opland. — Paa Torvedage, Markeds- og Dyrskuedage strømmer Landboerne til Byen for at gøre Indkøb og forrette Sparekasse- og Bankforretninger.

Det var under de for 100 Aar siden herskende Forhold, at Lemvig Sparekasse — Byens første Pengeinstitut — blev oprettet og traadte i Virksomhed, samme Aar som Danmarks første Jernbane København-Roskilde blev aabnet og to Aar, før Grundloven af 5/6 1849 blev givet, hvorved Enevælden i Danmark ophørte.

For 100 Aar siden havde Lemvig kun ca. 800 Indbyggere. I Jubilæumsaaret fremtræder den som en ret moderne By med et Indbyggerantal paa ca. 5200.

De onde Aar under den sidste Verdenskrig, hvor Byen og Omegnen var besat af store tyske Troppestyrker, der huserede efter eget Forgodt-

befindende, har sat dybe og triste Spor, som det vil tage Aar at udviske. Flygtningelejren i Rom, ca. 5 km Syd for Lemvig, minder endnu om denne sørgelige Episode i vort Lands Historie. — Endnu 2 Aar efter den tyske Kapitulation befinder der sig i Lejren 7—8000 Flygtninge, med hvis Hjemsendelse det synes at have lange Udsigter.

SPAREKASSENS OPRETTELSE

Spare- & Laanekassen for Lemvig Købstad og Omegn har den 2. August 1947 bestaaet i 100 Aar, idet Sparekassen aabnedes for Publikum den 2. August 1847. I de ældste Sparekassebøger staar, at Sparekassen er oprettet den 1. Juli 1847, ligesom dens Stiftere denne Dag konstituerede sig og underskrev Lovene. Tanken om dens Oprettelse er dog udklækket adskilligt tidligere, saaledes er Ansøgningen til Kongen dateret den 16. Januar 1846, men det er ikke lykkedes med Sikkerhed at konstatere, naar og fra hvem Tanken er udgaaet, da Kassens Forhandlingsprotokol ikke indeholder noget derom. Sandsynligheden taler dog for, at det er Medlemmer af det landøkonomiske Selskab her paa Egnen, der har grebet Tanken, belærte af Forholdene fra Holstebro, hvor der allerede i 1827 oprettedes en Sparekasse med det for Øje at anvende en Del af det indvundne Overskud til Præmiering af godt drevne Husmandsbrug o. lign.

Ved man saaledes ikke nu, hvem der undfangede Idéen til Oprettelse af en Spare- og Laanekasse i Lemvig, saa kan det derimod efter Papirer, der opbevares i Kassens Arkiv, afgjort siges, hvem der bar Tanken frem og bragte den til Udførelse. Det var seks ansete og kendte Mænd fra Byen og Omegnen, hver især Foregangsmand paa sit Omraade, der traadte sammen og drøftede de nærmere Enkeltheder ved en saadan Kasses Oprettelse. Disse Mænd, hvis Biografier findes i et efterfølgende Afsnit af denne Bog, var:

Sognepræst for Lemvig og Nørlem Menigheder *Johan Christian Frederik Victor Melbye,*
Købmand og Postmester, Kammerraad *Andreas Witalius Andrup,* Lemvig,
Købmand *Peder Madsen,* Lemvig,

Købmand *Mathias Smith*, Lemvig,
Proprietær *Niels Munk Breinholt* til Sønder Vinkel i Heldum og Gaard- og Mølleejer *Christen Jensen* til Sægaard i Tørring.

Formaalet, der tilsigtedes, var at udbrede og befæste en klog og forsynlig Sparsommelighedsaand fornemmeligst blandt Almuen, at modtage og forrente de mange Smaabeløb. Arbejderen kunde afse fra det daglige Forbrug, og som efterhaanden kunde vokse til en lille Kapital, der kunde hjælpe til at opnaa en selvstændig Stilling i Samfundet eller blive til Nytte i trange Tider.

Den 16. Januar 1846 indgav de en Ansøgning til Kongen om Tilladelse til at oprette den paatænkte Sparekasse paa Vilkaar, der nærmere udvikledes i Ansøgningen.

En Afskrift af Ansøgningen, der er det ældst bevarede Dokument, og som konciperedes af Pastor Melbye, lyder saaledes:

Til Kongen!

I allerunderdanigst Forventning, at det maatte erholde Deres Majestæts Bifald, tillade vi os allerunderdanigst at ansøge om Tilladelse til at oprette en Spare- & Laanekasse for Lemvig og Omegn, samt at følgende Begunstigelser og Bestemmelser allernaadigst maatte indrømmes og approberes for den:

1) at Spare- & Laanekassen, som indrettes paa lignende Maade, som de øvrige her i Landet, allernaadigst maatte forundes Tilladelse til at indbetale de Indskud, som maatte gøres i samme, til Forrentning i Statsgældskassen, saaledes at de første 15000 Rbdl. forrentes af den med 4 %, de næste 15000 Rbdl. med 3½ % og hvad senere maatte indskydes med 3 % Rente p. a. fra Indbetalingsdagen at regne, samt at Spare- og Laanekassens Indskud til og Tilbagebetaling fra Statsgældskassen sker i runde Summer, idet mindste 100 Rbdl., og at Tilbagebetalingen sker ligeledes senest efter 3 Ugers Opsigelse til Den Kongelige Direktion for bemeldte Kasse;

2) at Spare- og Laanekassen erholder allernaadigst Tilladelse til, at dens Hovedbøger, Kontrabøger, saavelsom Gældsbeviser for Laan af dens Kasse maa udfærdiges paa ustemplet Papir;

3) at Spare- og Laanekassen allernaadigst maatte forundes Portofrihed for dens Indbetalinger til og Tilbagebetalinger fra

Statsgældskassen, samt at disse maatte ske paa Amtstuen i Holstebro;

4) at Sparekassen, som ved at maatte være beredt, dels paa Udlaan, og ikke, i den Tid Pengene ligge ubrugte for den, kan drage Renter af samme, dels vil kunne vente ikke terminsvis, men hyppigere kun maanedsvis, at maatte beregne sig Renter, og atter saaledes have en Beholdning uforrentet, allernaadigst maatte erholde Tilladelse til at tage 5 % af sine Udlaan;

5) at de i Sparekassen indestaaende Indskud allernaadigst maa blive fritagne for at belægges med Arrest og Beslag;

6) at medfølgende Udkast til Love for Lemvig og Omegns Spare- og Laanekasse maatte erholde allernaadigst Bifald og Approbation.

Vi nære det Haab, at Deres Majestæt allernaadigst vil opfylde vor allerunderdanigste Begæring, hvorved vi ere overbeviste om, at et stort Gode vilde blive skænket denne Egn, idet især det sparsommelige Tjenestetyende og den flittige Arbejder i Sparekassen kunne opsamle dens Fortjeneste paa en betryggende Maade, ligesom mangen stræbsom og dygtig Haandværker eller Landmand dér vil kunde finde den under øjeblikkelige Tilfælde saa fordelagtige kontante Understøttelse, hvorved han saaledes kan fremme baade sin Fremtids Virken og jordiske Vel.

Lemvig, den 16. Januar 1846.

Allerunderdanigst

Melbye,	*A. W. Andrup,*	*C. Jensen,*
Sognepræst.	Postmester og Købmand.	Møller.
M. Smith,	*P. Madsen,*	*N. Breinholt,*
Købmand.	Købmand.	Ejer af Sdr. Vinkel.

Ansøgningen og Udkastet til Love lod man ledsage en Følgeskrivelse, dateret 17. Januar 1846, til Amtmanden over Ringkøbing Amt, Greve Schulin, idet man udbad sig Grevens gunstigste Anbefaling, saa Foretagendet kunde nyde forønsket Fremgang og Udfald.

Kong Christian VIII underskrev under 20. Maj 1846 tvende Bevillinger: den ene angaaende Stempelbegunstigelse for Sparekassebøger og Gældsbeviser, den anden vedrørende Realisation uden Lovmaal og Dom af haandfaaede Panter, der ikke i rette Tid var indløste.

Med Hensyn til Forrentning i Statsgældskassen af Sparekassens Midler bemyndigedes Direktionen for »Statsgælden og den synkende Fond« til gennem Holstebro Amtstue at maatte modtage 15000 Rdl. til 3½ %, og hvad derover maatte indsættes til 3 % aarlig Rente. Portofrihed kunde derimod ikke opnaas, og Generalpostdirektionen afslog at fremme et fornyet Andragende derom. Et fornyet Andragende om bedre Rentevilkaar fandt Statsgældsdirektionen ligeledes ingen Anledning til at fremme, idet den antog, at Kassen ved Udlaan kunde frugtbargøre sine Midler paa en i hvert Fald lige saa fordelagtig Maade, som at anbringe dem i den Kgl. Kasse.

Med disse Forberedelser var der gaaet en rum Tid. Man var naaet helt ind i Juni Maaned 1847, og det var Pastor Melbye, der havde haft Bryderierne med den skriftlige Side af Forberedelserne. Imidlertid havde Kammerraad Andrup og Købmand P. Madsen sat sig ind i Regnskabsførelsen ved Sparekasserne i vore Nabobyer. Andrup satte sig i Forbindelse med sin Kollega i Holstebro, Postmester J. C. Bay, der var Bogholder i Holstebro Sparekasse, og P. Madsen indhentede Oplysninger i Ringkøbing Sparekasse, oprettet 1844, hvor Bestyrelsens Formand, Brandt, gav de ønskede Vejledninger. Disse to Kassers Bogholderi kom saaledes til at danne Grundlaget for Regnskabsførelsen ved Spare- & Laanekassen i Lemvig.

Efter at der i det med Ansøgningen til Kongen fulgte Lovudkast var foretaget et Par uvæsentlige Ændringer, og efter at de seks Mænd havde suppleret sig med to andre af Egnens kendte og ansete Mænd, nemlig:

Proprietær *Christen Olesen* til Gudum Kloster og
Proprietær *Jens Gregersen* til Engbjerggaard,

og de alle otte hver i sin Kreds havde agiteret for Sparekassens Oprettelse, blev der den 1. Juli 1847 afholdt et Møde, hvor de konstituerede sig som Direktører med Pastor Melbye som Formand og underskrev Lovene.

Nogle Dage forinden maa der ogsaa have fundet et Møde Sted, hvor N. M. Breinholt og C. Olesen var fraværende, idet der den 28. Juni blev udfærdiget og tilsendt Ringkøbing Amtstidende en saalydende Annonce:

Sparekassen i Lemvig.

Mandagen den 2den August 1847 tager Sparekassen for Lemvig og Omegn sin Begyndelse, og modtages Indskud indtil videre hos Hr. Postmester *Andrup* fra Kl. 10—12 Form. og saaledes fremdeles hver 14de Dag (Mandag) derefter.

Naar Laanekassen kan træde i Virksomhed vil siden nærmere blive bekendtgjort.

I Bestyrelsen for Spare- & Laanekassen i Lemvig,
den 28. Juni 1847.

Paa egne og tvende fraværende Medbestyreres Vegne

J. C. F. V. Melbye. *A. W. Andrup.* *M. Smith.*

P. Madsen. *C. Jensen.* *J. Gregersen.*

Med Ringkøbing Amtstidende for Mandag den 19de Juli 1847 fulgte som et Ekstranummer et Aftryk af de vedtagne Love. Disse Love gengives i efterfølgende Afsnit.

Endvidere blev Sparekassens Aabningsdag kundgjort for Omegnens Beboere ved Kirkestævne omkring i Sognene og i Lemvig ved Udraab af Trommeslageren.

Stifterne havde saaledes tilrettelagt alt grundigt, og vi vil nu i det følgende faa at se, hvilke rige Frugter den Institution bar, som de med saa stor Omhu, Offervillie og Trang til at hjælpe det almene havde skabt.

DE FØRSTE VEDTÆGTER

LOVE

for

Lemvig og Omegns Spare- samt Laanekasse

A. Om Sparekassen.

I. Om Indskuddet.

1. Indskud modtages kun i Rigsbankpenge, det mindste Indskud 48 Sk.

2. Indskuddenes Beløb indføres i en Hovedbog, hvori hver Deeltager faaer sin Conto, som lyder paa Navn, Stand eller Haandtering.

3. Enhver Deeltager erholder, til Beviis for hans Indskud og Fordring paa Sparekassen, en Contrabog, som ved Modtagelsen betales med 1 Mk. og lyder paa det dertil svarende Contos Nummer i Hovedbogen. Foran i disse Bøger, som ifølge allernaadigst Kgl. Bevilling af 20de Mai 1846 udstædes paa ustemplet Papiir, indrykkes disse Love som Contract mellem Kassen og Deeltagerne.

4. Hvor det af særegne Grunde maatte findes tilraadeligt at nægte Modtagelsen af Indskud, er Man fra Kassens Side dertil berettiget.

5. De i Sparekassen indestaaende Penge kunne ifølge allernaadigst Kgl. Bevilling af 20de Mai 1846 ikke belægges med Arrest eller Beslag.

6. Om Deeltagerne og disses Indskud maa ingen Uvedkommende meddeles Underretning.

II. Om Renterne.

1. Sparekassen forrenter de indskudte Summer med 3 % p. a. Renten begynder, naar et Indskud er 4 Rbd. 1 Mk., og beregnes fra den 11te i Maaneden, naar Indskuddet sker den 11te eller forinden; men sker det efter den 11te, da først fra den 11te i næste Maaned.

2. Renten beregnes maanedlig, men ikke i mindre Dele end hele Skillinger.

3. Renten betales til 11te Juni og 11te Decbr. Termin, samt naar den hele indskudte Capital udbetales.

4. Renter, som ved Juni og Decbr. Maaneds Udgang ikke ere hævede, lægges til Capitalen og bære næste Halvaar Rentes Renter.

5. Af det, som Sparekassen modtager mere i Renter af Statskassen, end den svarer i Renter til dens Interessenter, bestrides Omkostningerne til Comptoirhold o. a. d. Det mulige Overskud vil, saasnart det ansees tilraadeligt, blive anvendt til almeennyttige Formaal. De Bestyrerne paaliggende Forretninger bestrides uden nogensomhelst Godtgjørelse.

III. Om Indskuddets Tilbagebetaling.

1. Opsigelsen af Indskud skeer mundtlig paa Comptoirdagene, og Opsigeren forsynes i sin medbragte Contrabog med Tilstaaelse for Opsigelsen. Senest den 3die næstfølgende Sparekassedag udbetales de opsagte Capitaler. Haves Pengene contant i Kassen, udbetales de forinden. Fra den Tid Capitalen ligger rede til Udbetaling, svares ingen Renter, om end Opsigeren lader den være uafhentet. Henligger den saaledes i 8te Uger efter Udbetalingsterminen, indsættes den under et nyt Conto Nummer i Sparekassen.

2. Den tilbagebetalte Sum afskrives i Vedkommendes Contrabog, og for Beløbet meddeles Qvittering i en dertil indrettet Protocol.

3. Det staaer Enhver frit for til sin Betryggelse at bestemme, om der ved Pengenes Tilbagebetaling skal foruden Contrabogen forevises nogen anden Beviislighed, f. Ex. Skudsmaal, en navngiven Manns Attest, men saadant maa da senest ved Opsigelsen være begjæret og i Contrabogen bemærket.

4. Naar den hele paa en Conto staaende Sum udbetales, tilbageleveres Contrabogen uden Godtgjørelse.

5. Skulde en Deeltager eller sammes Arvinger ikke melde sig i 20 Aar ved Kassen, for at hæve Renten eller opsige Capitalen, ikke heller indfinde sig i de næste 8te Uger, efter at Indkaldelse er skeet i den berlingske Tidende, Ringkjøbing Amtstidende og Altonaer Mercur, da ansees Indskuddet med alle paaløbende Renter, som forfaldet til Kassen. Bekjendtgørelses Omkostningerne afholdes under alle Omstændigheder af den ukrævede Capital med Renter. Forfaldsdagen regnes fra den Dato, som den Avis har, hvori Indkaldelsen sidst skeer. Indkaldelsen skeer kun eengang, da de smaa Capitaler ei kunne afholde flere Indrykkelser.

6. De indskudte Capitaler kunne fra Kassens Side opsiges til Udbetaling med 3 Maaneders Varsel, enten til Creditorerne personligen eller ved Indkaldelse i ovenmeldte Tidender. Efter Udbetalingsterminens Forløb ophører al Rente.

IV. Om Bestyrelsen.

1. Bestyrelsen er p. t. overtaget af os Undertegnede. Comptoiret er aabent hver anden Mandag om Formiddagen Kl. 10—12. Foruden Bogholderen, der tillige er Casserer, er tillige eet af Bestyrelsens Medlemmer tilstæde, for at modtage Indskud, controllere Bøgernes Førelse og underskrive Contrabøgerne. Opsigelse af indskudte Summer modtages alene, naar Comptoiret er aabent.

2. Naar Afgang af Bestyrelsen finder Sted, ere de tilbageblevne Bestyrere berettigede til at vælge en Medbestyrer i den Afgaaendes Sted, dog saaledes, at der i Bestyrelsen stedse bliver i det mindste 2 Medlemmer saavel af Byens som Omegnens Beboere.

3. Eengang aarligen meddeles ved Trykken Beretning om Sparekassens Tilstand og Fremgang.

4. I Sparekassen maa Beholdningen ingensinde være over 200 Rbd.; men, naar 200 Rbd. ere indsamlede, indbetales de med 1ste afgaaende Pakkepost i Amtstuen eller i Laanekassen. Hvad der er under 200 Rbd., gjemmes af Bestyrelsen til næste Comptoirdag.

5. Laanekassen vil blive sat i Virksomhed, naar de i Sparekassen indsatte Summer ere stegne til 2000 Rbd. Dog maa, saalænge Sparekassens Capital beløber sig mellem 2000 Rbd. og 8000 Rbd., kun en Halvpart af samme anbringes i Laanekassen.

6. For at Interessenterne kunne have Leilighed til at overtyde sig om Regnskabsføringens Rigtighed, henligger det aflagte og reviderede Regnskab paa Comptoiret i

een Maaned efter den aarlige Bekjendtgjørelse. Enhver Eier af en Contrabog, som fremviser samme, har da Frihed at eftersee Regnskabet og til at conferere Contrabogen med den til samme i Hovedbogen svarende Conto.

B. Om Laanekassen.

§ 1.

Enhver, som er myndig, ligesom Enker med Værger, have Adgang til Laanekassens Afbenyttelse, cfr. § 3.

§ 2.

Laanesummerne ere fra 2—100 Rbd., dog kunne større Summer udlaanes, naar Kassens Beholdning tillader det.

§ 3.

Laantageren sikkrer Kassen ved Obligation, som ifølge allernaadigst Bevilling af 20de Mai 1846 udstædes paa ustemplet Papiir, samt ved god Selvskyldner Caution, eller og ved haandfaaet Pant ɔ: Kongelige- Bank- eller andre gode Obligationer, eller i haandelige Sager, der ikke optage megen Plads, og ei kunne bedærves.

§ 4.

Laanetiden kan af Laantageren bestemmes fra 1—6 Maaneder, men maa ikke overskride sidstnævnte Tidsrum.

§ 5.

Renten af Udlaan er 4 %, hvilken Rente erlægges forud ved Modtagelsen af Laanet.

§ 6.

Laan bevilges eller nægtes af samtlige i Lemvig boende eller der tilstedeværende Bestyrelses Medlemmer, som blot tegne »tilstaaet« eller »afslaaet« paa Kassererens Erklæring, om der med Hensyn til Kassens Debitor eller Cautionistens Tilstand eller andre Omstændigheder gives Noget at erindre ved det forlangte Laan.

§ 7.

Tilbagebetales de udlaante Summer ikke til Forfaldsdagen, foranstalter Kassereren strax, at Debitor eller Cautionist indkaldes for Forligelses-Commissionen; naar Pant haves, er Kassen berettiget til ifølge allernaadigst Bevilling af 20de Mai 1846, naar Forfaldstiden er udløben, strax uden Lov og Dom at lade samme realisere ved Auction til Dækning af Capital med Renter fra Forfaldstiden samt Omkostninger. De Omkostninger herved, som ikke paa anden Maade kunne erholdes, føres Kassen til Udgift. Det mulige Overskud ved Pantets Realisation udbetales Laantageren, naar han affordrer samme inden ½ Aars Forløb.

§ 8.

Den Debitor eller Cautionist, som ikke til rette Tid opfylder sine Forpligtelser imod Laanekassen, kan ikke i Fremtiden vente at antages i nogen af de meldte Egenskaber.

§ 9.

Bestyrelsen bestaaer stedse af de samme Medlemmer, som udgjøre Bestyrelsen for Sparekassen.

§ 10.

Bestyrelsen vaager over, at saavel den contante Beholdning som Obligationer gjemmes paa den mest betryggende Maade.

§ 11.

Kassereren foreviser Bestyrelsen Protocoller, Obligationer m. m., naar forlanges. Eengang aarlig aflægges offentligt Regnskab for Kassens Virksomhed og Status. Til dette Regnskabs Gjennemsyn udnævnes en Revisor.

§ 12.

Det mulige Overskud vil blive at anvende paa samme Maade, som Overskuddet af Sparekassen, og aldeles ingen Godtgjørelse tilflyder Bestyrelsen.

Lemvig, i Bestyrelsen for Spare- og Laanekassen, d. 1ste Juli 1847.

J. C. F. V. Melby, Sognepræst. *A. W. Andrup,* Postmester og Kjøbmand. *M. Smith,* Kjøbmand.

P. Madsen, Kjøbmand. *N. Breinholt* til Sønder Winkel.

Olesen til Gudum Kloster. *J. Gregersen* til Engbjerggaard. *C. Jensen* til Søegaard.

STIFTERNES BIOGRAFIER

Sognepræst *Johan Chr. Fr. Victor Melbye* blev født den $^{8}/_{2}$ 1808 i København som Søn af Krigsraad, Toldassistent U. C. Melbye og Hustru Anne Margr. Jørgensen. Student fra Metropolitanskolen 1826, Embedseksamen 1832 med haud. illaudabilis, derefter Lærer ved Københavns Almueskole og Søsterlig Velgørenheds Skole, indtil han 1839 kaldedes til Sognepræst for Lemvig og Nørlem Menigheder.

Melbye var Formand for Bestyrelsen fra Sparekassens Oprettelse til $^{29}/_{8}$ 1854, da han forflyttedes til Kyndby-Krogstrup og derfra i 1862 til Herstedøster og -vester, begge Steder paa Sjælland. Entlediget i 1883 og derefter bosat i København.

Købmand *Andreas Vitalius Andrup* fødtes $^{15}/_{10}$ 1810 i Lemvig som Søn af Købmand og Postmester, Kancelliraad R. Ø. Andrup og Hustru Ansine Marie Stougaard. Han overtog Faderens Købmandsgaard og Postmesterembede. Andrup var en af Byens mest agtede og ansete Borgere. Allerede i en forholdsvis ung Alder blev han valgt til Borgerrepræsentant og kort efter til Repræsentantskabets Formand. I mange Aar var han tillige Forligskommissær. — Han var godgørende og altid ivrig efter at gavne det almene. Andrup blev Postmester i 1843 og udnævntes til Kammerraad i 1860. Var Medlem af Bestyrelsen fra Sparekassens Oprettelse til sin Død, deraf som Formand fra $^{23}/_{11}$ 1857 til $^{13}/_{2}$ 1868, da han afgik ved Døden.

Købmand *Peder Madsen,* født den $^{24}/_{11}$ 1802, var Stempelpapirforhandler i Lemvig fra 1858 til 1862, blev Ejer af Vestermølle i Ramme Sogn ved Skøde $^{14}/_{4}$ 1852 fra P. Høegh. Gaarden afstod han i 1866 til Kammerraad J. Chr. Bonne.

Madsen var meget tunghør og opgav derfor efterhaanden sine Bestillinger og Tillidshverv. — Han var Medlem af Bestyrelsen fra Starten i 1847 til $^{23}/_{11}$ 1857. Den $^{24}/_{1}$ 1866 valgtes han til Revisor i Kæmner Lunds Sted, og som saadan fungerede han til $^{2}/_{12}$ 1872, da han frasagde sig Stillingen paa Grund af svækket Helbred. — Han døde $^{11}/_{5}$ 1873.

Købmand *Mathias Smith* er født o. 1792 og blev gift med en Søster til Kammerraad Andrup. Han var kendt for sit paastaaelige Væsen, men var en i alle Maader redelig og agtværdig Borger, der havde Hjærtet paa rette Sted og navnlig tog sig faderlig af sin Familie. Saaledes hjalp han den senere Sparekassedirektør Fr. Hestbech til en Forretning i 1838. Han var en dygtig Købmand og efterlod sig en stor Formue. Hans Forretning laa i Vestergade, hvor nu Ejendommene Nr. 21—29 er beliggende. Smith var Medlem af Bestyrelsen fra Kassens Oprettelse til $^{1}/_{1}$ 1855, da han ønskede at fratræde. — Hans samtidige Begæring om Fritagelse for Ansvar kunde hans Medbestyrere dog ikke bevilge, før Aarsregnskabet var revideret og godkendt. Han døde den $^{17}/_{3}$ 1857, 65 Aar gl.

Proprietær *Niels Munk Breinholt* blev født $^{10}/_{2}$ 1801 paa Sdr. Vinkel i Heldum som Søn af Jens Breinholt og Karen Stokholm. — Allerede som Dreng viste han levende Interesse for Landbrug og navnlig for Heste og Stude. I en tidlig Alder begyndte han Omsætningen af Gaardens Heste- og Kvægbestand. Gaarden købte han af Faderen ved Skøde af $^{24}/_{9}$ 1830 for 4200 Rdl. Han var Medstifter af Skodborg-Vandfuld Herreders Dyrskueforening og i omtrent en Menneskealder Sognefoged i Heldum. Han døde $^{1}/_{6}$ 1872.

Breinholt var Medlem af Bestyrelsen fra Star-

ten til $^{11}/_{1}$ 1870, da han begærede at udtræde til Fordel for sin Svigersøn, Proprietær Mads Agger til Vadskjærgaard, efter hvis Død dennes Søn, den nuværende landbrugskyndige Direktør, N. B. Agger, blev valgt $^{21}/_{5}$ 1919. Det er saaledes 3 Generationer i samme Slægt, der har været Medledere af Sparekassen i alle de forløbne 100 Aar.

Gaard- og Mølleejer *Christen Jensen* fødtes $^{23}/_{10}$ 1806 i Sejerslev paa Morsø. Han tjente flere Steder som Hyrdedreng og senere som Karl. — Efter en Farbror arvede han saa meget, at han kunde købe Lemvig Mølle og Møllegaard.— Senere købte han Søgaard i Tørring. Her var han Medlem af Sogneraadet og i mange Aar dets Formand. Derfra flyttede han til Østergaard i Heldum, som han ejede, og hvor han blev Kirkeværge. Han var en dygtig Landmand og havde altid første Klasses Besætning. Jensen var Medlem af Bestyrelsen til $^{20}/_{5}$ 1868, da han udmeldte sig. Han døde $^{25}/_{12}$ 1882 i et lille Hus i Østerbjerg i Lemvig, som han paa sine gamle Dage havde købt, efter at være blevet Enkemand.

Proprietær *Christen Olesen* fødtes $^{1}/_{9}$ 1790 paa Gudum Kloster som Søn af Iver Olesen og Ane Nislev. Som ung Mand lærte han Landvæsen paa Gyldensten Gods, hvorfra han havde fine Anbefalinger. — Han overtog Gudum Kloster efter Faderen 1821. Her udfoldede han stor Dygtighed, men var en streng og bestemt Mand. Han var tillige en Ordensmand, der førte Regnskab med Gaardens Indtægter og Udgifter. Han opkøbte Stude til Gudum Kloster og Afbyggergaarden Nygaard, som han desuden ejede, men ogsaa til Salg. I 1852 solgte han Gudum Kloster til sin ældste Søn, Iver Olesen for 24000 Rdl., hvorefter han flyttede til Nygaard, hvor han døde $^{12}/_{3}$ 1854.

C. Olesen var Medlem af Bestyrelsen til sin Død (ca. 7 Aar). Hans Søn, nævnte Iver Olesen var Medlem fra 1862—1868, da han udmeldte sig. Dernæst sidstnævntes 2 Sønner, Peter M. Olesen fra 1885—1908, og den senere Sparekassedirektør C. O. Nislev fra 1910—1938, da han efter eget Ønske fratraadte. Af denne Slægt har saaledes Fader, Søn og 2

Sønnesønner været knyttet til Sparekassens Ledelse i ca. 54 Aar.

Proprietær *Jens Gregersen,* født $^{25}/_{9}$ 1807 paa Engbjerggaard, som han i 1829 overtog efter sin Fader, Gregers Engberg. — Han havde en Del Tillidshverv inden for Harboøre-Engbjerg Kommune, bl. a. var han Medlem af Skolekommissionen. Han omtales som en godt anset og forstandig Mand, hvis Raad stundom blev søgt af Folk udenfor hans eget Sogn. — Gregersen var Medlem af Bestyrelsen til sin Død $^{30}/_{6}$ 1862, altsaa i ca. 15 Aar.

Da det synes nærliggende ogsaa at mindes Kassens første Bogholder, der tillige var Kasserer, følger her hans Livsskildring:

Peter Kristian Gross, født i København og døbt $^{12}/_{4}$ 1792, var Søn af Kaptein i Brandkorpset, Murermester G. A. Gross, der var indvandret fra Mecklenborg, og Susana Eggestad. — I 6 Aar Elev i Det Bassedowske Institut i København, dernæst Discipel og senere Svend paa Roskilde Apotek til 1814, da han kom til København, hvor han $^{16}/_{12}$ 1814 bestod farmaceutisk Eksamen med laud. I 4 Aar Bestyrer af Lemvig Apotek, indtil han i 1822 købte det. Solgte Apoteket i 1846 og nedsatte sig derefter som Købmand i Lemvig. Han skildres som en dygtig Apoteker.

Gross valgtes til Bogholder og Kasserer den $^{7}/_{8}$ 1847, faa Dage efter Sparekassens Start, og han virkede som saadan til $^{1}/_{1}$ 1858, da han paa Grund af nedbrudt Helbred maatte frasige sig Stillingen. Han døde kort Tid derefter, den $^{10}/_{3}$ 1858.

DE FØRSTE 75 AAR

1847—1922

Af oprettede danske Sparekasser er Lemvig Sparekasse Nr. 36 og af Sparekasser i Jylland Nr. 14. Ved dens Oprettelse havde Byen kun omkring 800 Indbyggere og Forholdene var i det hele taget smaa, men at der var Trang til en Sparekasse viste sig straks den første Kontordag, idet der denne Dag blev udstedt 56 Sparekassebøger og indsat ialt 5969 Rbdl., hvoraf 5900 Rbdl. blev indbetalt i den Kongelige Amtstue i Holstebro.

Konto Nr. 1 blev udstedt til »Brandassurance-Foreningen for rørligt Gods for Skodborg-Vandfuld Herreder« for et Indskud paa 761 Rbdl. Med denne Forening stod man i Forbindelse indtil den 2. Oktober 1882, da Kontoen udgik.

Melbye og *Andrup* mødte de første Kontordage, men det var ellers Meningen, at Bestyrerne eller Direktørerne, som de ogsaa kaldte sig, skulde skiftes til at møde. Det blev dog mest de i Byen boende Bestyrere, der paatog sig Forretningsførelsen.

Da Lovene angaaende Udlaan allerede efter den første Sparekassedag kunde ske Fyldest, idet de indskudte Summer udgjorde et langt større Beløb, end hvad der var sat som Minimum, før Laanekassen kunde træde i Virksomhed, afholdt de 4 i Lemvig boende Direktører den 7. August 1847 et Møde, hvortil ogsaa var indkaldt Apotheker *Gross,* for at konferere om den foreliggende Situation. Paa dette Møde lovede Hr. Gross at overtage Stillingen som Bogholder og Kasserer. Endvidere blev det bestemt, at bekendtgøre Laanekassens Aabning til Mandag den 16. August s. A.. Laanekassen skulde afgive til Fordel for Sparekassen ½ %, eller svare denne 3½ % af dens Indlaan. Direktørerne vedtog, at der paa sikre Panteobligationer kunde laanes indtil Halvdelen af Obligationernes Beløb, paa Kgl. Bankobligationer derimod indtil to Trediedele.

Man havde anskaffet sig en Pengekasse med 2 Nøgler, hvoraf den ene

Lemvig omkring Midten af forrige Aarhundrede.

overlodes Bogholderen, den anden skulde bero hos den Bogholderen nærmest boende Direktør.

I Henhold til det paa Mødet fastsatte, lod man straks udfærdige og tilgaa Ringkøbing Amtstidende en saalydende Annonce:

> At Laanekassen for Lemvig og Omegn tager sin Begyndelse Mandagen den 16. ds. Eftm. Kl. 2—4 og fremdeles er aaben hver Mandag, bekendtgøres herved. Den erlæggende Rente er 4 %. Underretning om de øvrige Betingelser for Laanet meddeles af Hr. Gross, som har paataget sig Kasserer-Forretningerne, til hvem Laantagere bedes henvende sig senest Løverdagen forud, for at have de fornødne Dokumenter ordnede forinden Comptoirdagen.
>
> Lemvig, den 7. August 1847.
>
> Paa Bestyrelsens Vegne
>
> *Melbye.*

Den første Laantager blev C. E. Bloch i Lemvig. Han var vistnok Farver. Ihvertfald optræder der senere en Farver Bloch som Laaner i Kassens Bøger. Den 16. August 1847 laante han ialt 400 Rbdl., fordelt paa fire Laanebeviser a 100 Rbdl. Hans Kautionister var henholdsvis Skolelærer Hendrichsen i Engbjerg for de to første og Møller H. Wang i Hygum for de to sidste Laan. I en Anmærkning i Hovedbogen staar: »Da Vitterlighedsvidner manglede, tegnede sig J. Gregersen som Kautionist og Selvskyldner«. Laanene tilbagebetaltes den 16. Februar 1848.

Da det næste Laan ligger udenfor det almindelige, skal det nævnes her. Cand. pharm. Cortnum, Ejer af Stausboel i Gudum Sogn laante den 30. August 1847 40 Rbdl. og stillede som Sikkerhed: 6 Stk. Spiseskeer, Kbhvns. Prøve v. 23 Lod, 6 Stk. tregrenede Sølvgafler uden Prøve v. 25 Lod samt et Guld Capseluhr. Dette Laan blev omsat fire Gange, og han indfriede det den 14. Oktober 1849, hvorefter Pantet blev ham tilbageleveret.

Det ses ikke, at der senere har været ydet Laan mod Pant i »haandelige« Sager, og det vilde ogsaa efter Nutidsbegreber være en for besværlig Maade at stille Sikkerhed paa, selv om Sagerne ikke maatte »optage megen Plads og ej kunne bedærves«, som der staar i Lovene.

Laantagerne blev holdt til Vinden, som man siger. Saaledes træffer man i Hovedbøgerne flere Gange paa Bemærkninger som: »Ifølge § 8 kan hverken Laantager eller Kautionist i Fremtiden erholde Laan eller antages som Selvskyldnerkautionister«. Blot dette, at et Laan henstod

uberigtiget en kort Tid over Forfaldsdagen, var tilstrækkelig Grund til, at de vedkommende kom paa den sorte Tavle.

Sparekasseindskudene voksede ret hurtigt. Saaledes var der ved Udgangen af 1847 — altsaa i ca. 5 Maaneder — paa 151 Konti indsat ialt 17011 Rbdl. 29 Sk., medens der i samme Tidsrum kun blev tilbagebetalt 1045 Rbdl. Dette smukke Resultat maa tilskrives den Omstændighed, at Midlerne betroedes og bestyredes af Mænd, der var vel ansete og hvis Navne borgede for Paalidelighed.

Ved Udbruddet af Krigen i 1848 opstod vel nok en Smule Frygt for, at Kassen ikke skulde kunne opfylde sine Forpligtelser, og man ser da ogsaa, at der dette Aar, navnlig i April, Maj, Juni og Juli Maaneder, foretoges flere — paa enkelte Kontordage udelukkende — Uddrag end Indskud. Det nævnte Aar kulminerede Indskudssaldoen den 27. Marts med ca. 25000 Rbdl. og er herefter i Tilbagegang indtil midt i August, da den var bragt ned til ca. 15700 Rbdl. Herefter spores der en lille Fremgang, indtil man naar til Decbr. Termin med en Saldo paa 16336 Rbdl. 60 Sk., hvori dog var indeholdt tilskrevne Renter, fordelt paa 183 Sparekonti.

Den 13. November 1848 bestemte Bestyrelsen, at Kassens Regnskab skulde afsluttes den 11. December s. A. Endvidere blev det bestemt, at Bogholderen skulde erholde for Regnskabet ved Laanekassen 10 Rbdl. og 1/4 % af Indskuddene i Sparekassen som Løn for Regnskabet ved samme. Desuden erholdt han Skriverpenge for Udstedelse af Dokumenter ved Laanekassen.

I Tiden fra Kassens Begyndelse og indtil det første Regnskab afsluttedes var der bevilget ialt 112 Laan.

Ved Regnskabets Afslutning var Kassens Midler, nemlig:

Indskydernes Tilgodehavende	16336 Rd.	60	Sk.
+ Overskud	30 -	93	-
Ialt....	16367 Rd.	57	Sk.

anbragt saaledes:

I den Kongelige Kasse	4000 Rd.	00	Sk.
- Laanekassen	11100 -	00	-
- Kassebeholdning	1267 -	57	-
er....	16367 Rd.	57	Sk.

I de første mange Aar aflagde man særskilt Regnskab for Sparekassen og særskilt Regnskab for Laanekassen.

I Modsætning til saa mange andre af Landets ældre Sparekasser,

begyndte man straks at gøre Udlaan. Bestyrelsens Formaal var ikke alene at modtage Sparemidler til Opbevaring i Statsgældskassen, men den havde Forstaaelsen af, at Udlaan til Egnens Befolkning var en Virksomhed, der kunde stifte meget Gavn. Man ser derfor ogsaa, at langt den overvejende Part af de forvaltede Midler var anbragt i Udlaan, medens den Kgl. Kasse maatte nøjes med en mindre Del, vel nærmest for at have en Beholdning anbragt saa likvid som muligt.

I den første Tid skete Udlaan kun mod Selvskyldnerkaution eller Haandpant, men i et den 21. Januar 1848 paa Foranledning af Mathias Smith afholdt Møde, som han dog ikke selv deltog i, men hvortil han havde sendt et skriftligt Votum, blev det besluttet, naar Kassens Status tillod det, at bevilge Laan mod første Prioritet i faste Ejendomme i Forbindelse med vederhæftig Selvskyldnerkaution og mod et halvt Aars Opsigelse fra saavel Kreditors som Debitors Side til en 11. Juni eller en 11. Decbr. Termin. Renten skulde erlægges halvaarsvist forud til en af de nævnte Terminer.

Uagtet Resultatet af dette Møde publiceredes ved et Avertissement i Ringkøbing Amtstidende, saa ses det dog ikke af Kassens Bøger, at nogen har reflekteret paa Tilbudet. Vi skal helt frem til 1874, før det første Laan ydes mod Pant i fast Ejendom.

Sparekassen gaar nu støt fremad. Ved Udgangen af 1856 er Indskudskapitalen vokset til 108901 Rdl. 81 Sk., hvilken Kapital i Forbindelse med de gennem Aarene indarbejdede Overskud, tilsammen 2706 Rdl. 40 Sk. udelukkende var anbragt i Udlaan: Haandpant 11250 Rdl., Kautionslaan 98150 Rdl. og Resten i kontant Beholdning. Forbindelsen med den Kgl. Kasse ophørte den 6. Oktbr. 1856, vel nok fordi det var forbunden med stor Ulejlighed at faa Penge tilsendt og hjemført fra Holstebro Amtstue. Man var saaledes nødt til at engagere en Mand i Holstebro til at bringe Pengesækkene fra Posthuset der til Amtstuen og omvendt. De store Portoudgifter i Forbindelse med, at hele Bestyrelsen ved Udbetalinger — efter først længe i Forvejen at have opsagt Pengene i Statsgældsdirektoratet i København — skulde kvittere in triplo, var vel ogsaa medvirkende Aarsag dertil. Stort Brug havde man heller ikke gjort af Amtstuen. I de 9 Aar, Forbindelsen varede, var der kun sket Ind- og Udbetalinger i et Antal af 31, og det højeste Beløb, der paa nogen Tid havde indestaaet der, udgjorde 15800 Rbdl.

For paa en sikker Maade at kunne opbevare Kassens Værdipapirer og Protokoller, købte Bestyrelsen i 1855 et Pengeskab. Det blev købt i København for 150 Rdl. og fragtet til Lemvig i M. Weisbjergs Smakke.

Pengekrisen i 1857, der sidst paa Aaret med stor Voldsomhed slog ned

Afgaaede Medlemmer af Bestyrelsen, Tilsynsraadet eller Direktionen

A. C. Steenstrup.

Fr. Hestbech.

A. J. Kaarsberg.

Math. Møller
(Bogh. 1858—93).

Andr. Hansen.

A. M. Eilskou.

Iver Olesen.

C. C. Lund.

Morten Nyboe.

her i Landet, sporedes ogsaa i Lemvig. Denne Krise havde til Følge, at Indskudskapitalen gik noget tilbage, nemlig fra 108901 Rbd. 81 Sk. i 1856 til 93879 Rbd. 06 Sk. ved Udgangen af Regnskabsaaret i 1858, hvorefter den med enkelte Hop baglæns atter gaar fremad. Ved Regnskabets Afslutning i 1859 har man endog naaet ca. 113000 Rbdl. Noget hertil bevirkede, at Indskudsrenten, der siden Kassens Stiftelse havde været 3 % indtil 11. Decbr. 1855, derefter 3½ % indtil 11. Decbr. 1857, fra den sidstnævnte Dato forhøjedes til 4 % p. a.

Da der i 1861 strømmede rigeligt ind med Penge, nedsattes fra 11. Juni s. A. Indlaansrenten paany til 3½ %. Ved Udgangen af dette Aar havde Indskudskapitalen naaet ca. 128600 Rdl., men dermed havde man ogsaa naaet Kulminationspunktet for lange Tider. Herefter er den nemlig i stærk Nedgang og naar først i 1872 op paa det samme Beløb. Krigen i 1864, hvor Byen var okkuperet af fjendtlige Tropper, havde vel nok en Del af Skylden i denne Nedgang, men der var ogsaa andre Faktorer, som greb forstyrrende ind. Ved Lov af 26. Maj 1868 oprettedes Overformynderiet i København, hvorved de før den Tid Landet over af Magistraterne forvaltede umyndiges Midler blev samlet »under én Hat«. Dette havde for Sparekassen her tilfølge, at ret store Beløb udtoges og flyttedes til København. Hertil kom jo saa de knugende Forhold, som Krigen i 1864 bragte med sig, og som udøvede en hemmende Indflydelse paa Kassens Virksomhed.

Udlaansrenten havde hidtil holdt sig 1 % over Indlaansrenten, men foranlediget ved den knappe Pengetid, der, som foran nævnt, havde bevirket en ikke ubetydelig Tilbagegang af Indlaansmidlerne, hvilket igen havde tilfølge, at Begæringer om Laan langt oversteg Kassens Evne, besluttedes det at sætte Udlaansrenten op til 5½ % fra 11. Juni 1870 at regne. Paa dette Stade holdt den sig de følgende 4 Aar indtil 11. Juni 1874, da den igen gik ned til 5 %.

Aaret 1872 bragte en mægtig Fremgang. Sparernes Tilgodehavende gik frem med 48,62 % fra Aaret iforvejen til ca. 139000 Rbdl. Rentefoden var fra 11. Juni 1870 atter sat op til 4 %. De følgende 3 Aar viser en Fremgang paa henholdsvis 30,71, 15,21 og 6,46 %.

Den 13. Januar 1863 udkom det første Nummer af Lemvig Avis, der er Byens ældste Blad, og herefter sker Bekendtgørelserne i dette Blad.

Ved et Møde den 8. April 1874 bevilgedes det første Prioritetslaan paa 2200 Rdl. mod 1ste Prioritet og Panteret i Matr. Nr. 1 Bjerregaard af Lemvig Markjorder og Matr. Nr. 1 af Bjerregaard i Rom, tilhørende L. Larsen Blæsbjerg. Renten fastsattes til 4¾ %.

Da der ved denne nye Form for Udlaan blev Brug for juridisk Assi-

Afgaaede Medlemmer af Bestyrelsen, Tilsynsraadet eller Direktionen

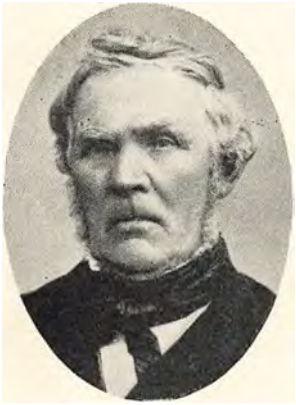

Hagen Jørgensen.

Th. S. Houmølle.

Mads Agger.

Jac. C. Møller.

E. M. Hestbech.

J. L. V. Jørgensen.

Carl Jacobsen.

H. P. H. M. Nyboe.

P. M. Olesen.

stance, valgte Bestyrelsen samme Dag Prokurator Hjort til at udfærdige Panteobligationerne.

Endvidere vedtog man at indgive en Ansøgning til Ministeriet om Tilladelse til at maatte udlaane indtil 25000 Rdl. mod Pant i faste Ejendomme i Skodborg og Vandfuld Herreder til en aarlig Rente af 4¾ %. Dette kunde Ministeriet dog ikke bevilge, men henviste Laantagerne til at ansøge om Rentebevilling i hvert enkelt Tilfælde.

Rigsbankdaleren, der gjaldt fra 1813—1874, blev fra 1. Januar 1875 afløst af Kronemønten. Ved denne Tid var Indskudskapitalen vokset til ca. 420,000 Kr.

Fra først i 60erne begyndte man paa Opdyrkning af Hedearealer her paa Egnen, og der kom meget nyt Land under Plov. Det var jo efterhaanden bleven gode Tider for Landbruget, saa det kunde nok betale sig at lægge et Arbejde ind paa at faa kultiveret den golde Hede. Dette lykkedes ogsaa over al Forventning, og mange nye Landbohjem oprettedes og Velstanden bredte sig.

Det er Skade for Lemvig, at Byen ikke ligger midt i dens Opland, men derimod er klemt op mod Nord ved en Vig af Limfjorden. De af Jurisdiktionens Beboere, der bor længst mod Syd og Øst, har derfor langt til Købstaden og foretager af den Grund som oftest deres Indkøb i Holstebro eller Struer. Og denne Gene var endnu større, før Jernbanen fra Vemb blev aabnet i 1879. Man ser derfor ogsaa, efterhaanden som Velstanden paa Grund af de økonomisk gode Tider fæstner sig, at der i Jurisdiktionens Yderkanter begynder at oprettes Sognesparekasser. Saaledes oprettedes i 1870 Bækmarksbro og 1871 Humlum Sparekasser. — Senere indsnævredes Ringen, idet der oprettedes Sparekasser: 1873 i Fjaltring, 1874 i Vandborg og Harboøre, 1881 i Bøvling, 1885 i Gudum, og som den sidste her paa Egnen Nees Sparekasse i 1916.

Sognesparekassernes Oprettelse har dog ikke i det lange Løb i nogen særlig Grad influeret paa Lemvig Spare- & Laanekasses Udvikling paa en sund og naturlig Maade.

Større Indflydelse fik det derimod, da Lemvig Bank i 1874 blev oprettet. Den Komité, der blev nedsat, for at undersøge Betimeligheden af en Discontobanks Oprettelse, forhandlede først med Sparekassens Ledelse om en Sammenslutning. Herpaa kunde man dog ikke indlade sig, hvorimod man var villig til at deltage i en Aktietegning med indtil 10.000 Rdl. som Udtryk for sin Anerkendelse af Berettigelsen i, at en saadan Bank blev oprettet. I 1899 fik Byen en Bank mere, da Lemvig Landmandsbank oprettedes. — Denne Bank blev en Snes Aar derefter overtaget som Filial af Den danske Andelsbank.

Afgaaede Medlemmer af Bestyrelsen, Tilsynsraadet eller Direktionen

I. Kjølhede Larsen
(Bogh. 1893—1909).

J. Hjorthkjær Chriscensen.

C. C. Andersen.

H. B. Esmann.

P. Lund Olesen.

Mads Møller.

Jens Svendsen.

S. Chr. Fynboe.

C. O. Nislev.

Tiderne havde hidtil været opadgaaende, men saasnart Fremgangen standsede, viste Vanskelighederne sig. Den Konkurrence, som blev paaført vort Landbrug udefra, og som i sidste Halvdel af Halvfjerserne bragte daarlige Konjunkturer med sig, gav sig tilkende i en følelig Tilbagegang i Indskuddene, og først i 1879 bedres atter Tilstanden. Indskudskapitalen, der ved Udgangen af 1875 var oppe paa 445,000 Kr., dalede saaledes i de følgende Aar til 308,000 Kr. i 1878. Med den stærke Opgang i Aarene 1872—75 var der fulgt en tilsvarende Stigning i Udlaanene. Men da Bestyrelsen samtidig havde begyndt at anbringe en Del af Midlerne i Kreditforeningsobligationer, stod man en Dag overfor en tom Kasse. Man maatte derfor ty til selv at laane. I Aarene 1874 og 75 laanes der saaledes flere Gange i Privatbanken i København, og der skyldtes ved Udgangen af de paagældende Aar henholdsvis 18000 Rdl. og 79000 Kr. Nedgangen i Indlaansmassen, der som foran berørt begyndte i 1876, bevirkede ligeledes, at man maatte ty til Laan. Nødig gik man til at opsige Udlaan, og at sælge af Fondsbeholdningen kunde ikke gaa, da Kurserne paa Kreditforeningsobligationer var meget lave. I September og Oktober 1876 laaner man derfor i Nationalbanken ialt 28000 Kr. med Forpligtelse til at tilbagebetale Gælden efter 1 Maaneds Forløb mod at deponere som haandfast Pant ialt 43000 Kr. vest- & sønderjydske Kreditforeningsobligationer af 2. Serie. Gælden blev først helt tilbagebetalt den 9. Juli 1879 og Rentefoden, der rettede sig efter Bankens Disconto, og som ved Gældens Etablering udgjorde 5 %, varierede i det paagældende Tidsrum fra 4 til 7 %.

Kun een Gang senere i de forløbne 75 Aar har Direktionen maattet ty til Laan. Dette skete i 1908, hvor der laantes 10,000 Kr. i Nationalbanken. Laanet blev dog af kort Varighed; det tilbagebetaltes efter ca. 1 Maaneds Forløb.

Tiden fra $^{11}/_{12}$ 1879 til $^{31}/_{3}$ 1881 bragte Indskudskapitalen frem med 127,000 Kr. til c. 460,000 Kr. Da der i dette Tidsrum var indgaaet langt flere Penge, end det var muligt at anbringe i Udlaan, havde man indsat ret betydelige Beløb i Københavns Sparekasse og i Den danske Landmandsbank i København, da man ikke paa den Tid ansaa det for heldigt at indkøbe Fonds paa Grund af de høje Kurser paa Kreditforeningsobligationer.

Kassens Regnskab var hidtil afsluttet hvert Aars 11. December, men ved Sparekasseloven af 28. Maj 1880 forandredes dette til 31. Marts. Vedtægterne, der hidtil kun havde gennemgaaet de allernødvendigste Forandringer, blev nu omredigerede og bragt i Overensstemmelse med denne Lovs Forskrifter.

Den Krise, Landbruget i Firserne og Halvfemserne maatte gennemløbe, satte ogsaa sit Præg paa Sparekassens Virksomhed. Indlaansmidlerne var dog i denne Aarrække i stadig Vækst, men det gik trægt fremad. Saaledes havde Sparekassen naaet sit 47de Aar, før den første Million naaedes. Men man havde ogsaa maattet kæmpe med Kriser paa forskellig Maade, og det tjener til de skiftende Direktørers Ære, at Kriserne overstodes, uden at Kassen led nogen Overlast derved. Den voksede derfor ogsaa i Folks Bevidsthed som en solid og grundmuret Institution, hvor man trygt kunde anbringe sine Penge. Og paa den anden Side følte Laantagerne sig sikre imod at faa opsagt deres Laan, naar de ellers passede Forfaldstiderne, og Sikkerheden ikke forringedes.

Efter 50 Aars Forløb var Indlaanskapitalen i 1897 vokset til 1,209,000 Kr. Den Guldstrøm, der væltede ind over Landet under Verdenskrigen, kom ogsaa i høj Grad Lemvig Sparekasse tilgode. Kapitalen voksede med rivende Fart, saa den i Jubilæumsaaret 1922 er mere end femdoblet og udgjorde ved Regnskabets Afslutning den 31. Marts 1922 godt og vel 6½ Millioner Kr.

I de forløbne 75 Aar er der udstedt ialt 16,322 Sparekassebøger, hvoraf 5227 er levende Konti.

Fra og med 1. Januar 1909 oprettedes en Afdeling II for Indskud paa Opsigelse med et halvt Aars Varsel til en af de sædvanlige Halvaarsterminer. Rentefoden fastsattes indtil videre til 4½ % aarlig. Siden da har Rentefoden i denne Afdeling bevæget sig op og ned. Fra 15. Maj 1920 naaede den endog 5½ %. Denne Forhøjelse foretog Direktionen som Følge af, at de to stedlige Banker med deres mange Oplandsfilialer havde foretaget en lignende Forhøjelse og til Imødegaaelse af den derved paaførte Konkurrence. Samtidig oprettedes indenfor de bestaaende Afdelinger en 1 Maaneds henholdsvis en 3 Maaneders Afdeling. Den 1. Oktober 1921 gik Renten dog atter ned til 5 % i Afd. II, indtil den fra 1. April 1922 naaede Udgangssatsen i 1909: 4½ %, men mod kun 3 Maaneders Opsigelse. Indskud mod 6 Maaneders Opsigelse bortfaldt derefter.

Størsteparten af de betroede Midler har gennem Tiderne været anbragt i direkte Udlaan, og det tør uden Overdrivelse siges, at Kassens Virksomhed paa dette Omraade har haft sin store Andel i Næringslivets Fremgang og Udvikling saavel i Byen som paa Landet.

Ved Kassens Oprettelse henlaa Lemvig og Omegn ret isoleret fra det øvrige Land. Byen havde ikke engang en Havn. Først i 1851 begyndte et privat Selskab at anlægge en saadan, men det var dog først i 1855, efter at Koncessionen var overtaget af Lemvig By, at der kom Fart i Arbejdet. Det sidstnævnte Aar laante Havnekommissionen 4000 Rdl. i

Sparekassen til Havnens Færdigbyggelse. Og samme Aar laante Kommunalbestyrelsen 7000 Rdl. mod Borgernes Garanti til Afholdelse af Udgifter ved Inddæmning langs Byens Vestergade, der med Urette bar Navn af Gade, for at gøre Gaden farbar og indvinde Byggepladser. Det var det første offentlige Laan, Byen etablerede, og den Forbindelse, Kassen her knyttede, har med enkelte Aars Afbrydelse holdt sig siden og har bidraget til, at Lemvig ved Sparekassens 75 Aars Jubilæum fremtraadte som en helt moderne By med et Indbyggerantal af ca. 4500.

I 1886 begyndte man at opføre Andelsmejerier her paa Egnen, hvorved Andelsbevægelsen holdt sit Indtog i Landbrugets Tjeneste. Kassen laante i de følgende Aar ret betydelige Beløb ud til Andelsvirksomheder, saaledes til Mejerier, Brugsforeninger, Forsamlingshuse, Heste- og Kvægavlsforeninger, Tærskeværker, Enges Afvanding, Mergelselskaber, private Skoler o. m. a. Udlaan er ogsaa ydet til Amtskommunen og Landkommunerne, og flere af dem skylder i Øjeblikket ret store Beløb.

Ved et extraordinært Bestyrelsesmøde den 20. Oktober 1888 blev det bestemt at oprette en Afdeling for Udlaan paa Afdragsvilkaar mod mindst 5 % halvaarlig Afbetaling af det oprindelige Beløb. Forfaldstiderne skulde falde sammen med 1. April og 1. Oktober, og der skulde stilles Sikkerhed af mindst to vederhæftige Mænd som solidariske Selvskyldnerkautionister.

Denne Udlaansform har vundet Publikums Yndest, saa Afdelingen i den forløbne Aarrække har været og er fremdeles meget benyttet.

Da Elektriciteten under Verdenskrigen holdt sit Indtog her paa Egnen, stillede Direktionen straks ret store Beløb til Disposition til de Andelsværker, der i den Anledning blev oprettet rundt omkring i Sognene. De første Værker paa Landet opførtes i 1914 i Dybe og Faare. Lemvig By havde allerede i 1911 faaet sit kommunale Elektricitetsværk.

Kassen har lige siden dens Oprettelse haft Plads i de selvsupplerende Sparekassers Rækker. Ved Dødsfald eller Udtrædelse af anden Aarsag valgte de tilbageblevne Bestyrere Medbestyrere i de afgaaedes Sted.

Uden dog at fratage Bestyrelsen Retten til Selvsupplering, forandredes dette Forhold dog noget ved Sparekasseloven af 4. Oktober 1919, der gav Anledning til en Forandring af Sparekassens Vedtægter, hvorefter Bestyrelsen overgik til et Tilsynsraad paa 7 Medlemmer — hvoraf det ene vælges af Handelsministeren — og en Direktion paa 3 Medlemmer.

I det store og hele er den efter Forholdene betydelige Udvikling og Fremgang, de forløbne 75 Aar har bragt Spare- & Laanekassen i Lemvig, foregaaet paa en jævn og støt Maade. End ikke Krigsaarene 1848—50 eller 1864 bragte Kassen til midlertidig at standse sin Virksomhed, men

Forretningen har gaaet sin Gang, selv til Trods for fjendtlige Hæres Okkupation af Byen.

Mærkedagen markeredes ved en Festlighed, hvori deltog Tilsynsraadet, Direktionen, Revisorerne og Personalet med Damer. To Dage derefter afrejste Direktionens Formand paa Ferie til U.S.A. og var fraværende indtil $^{28}/_{10}$ 1922.

DE SIDSTE 25 AAR

1922—1947

Efter at have passeret de første 75 Aar, gaar vi ind i en ny Tidsperiode af 25 Aar, en Periode, som skal forsøges beskrevet i korte Træk. — Med 1922 begynder der en vanskelig Tid for Pengeinstitutterne. Flere større og mindre Bankers Sammenbrud medførte Nervøsitet paa Pengemarkedet og bevirkede, at store Kapitaler flyttedes fra Bankerne over i Sparekasserne. — Saaledes steg Indlaanene i Lemvig Sparekasse fra 6½ Mill. Kroner den 1. April 1922 med ½ Mill. Kroner til godt 7 Mill. den 1. April 1924. En medvirkende Aarsag dertil var, at Den danske Andelsbank i flere Aar havde haft Vanskeligheder, hvorved der opstod Mistillid til dens Soliditet. — Flere af dens Kunder overførte derfor fra dens Lemvig-Afdeling Kapitaler til bl. a. Lemvig Sparekasse. — Da Afdelingen som Følge af Andelsbankens Sammenbrud i 1925 maatte lukke, oprettedes samme Aar i Juni Maaned Lemvig Folkebank, hvilket medførte, at Sparekassen maatte aflevere en Del af de erhvervede Kapitaler, idet flere af de nye Kunder gik til den nyoprettede Bank med deres Penge. Dette i Forbindelse med dalende Kurser paa Kreditforeningsobligationer havde til Følge, at Indlaansmassen i 1925 og de følgende 4 Aar dalede med 800,000 Kr. til 5,9 Mill. i 1929. For at modvirke for store Udtræk, besluttede Direktionen efter Forhandling med Bankerne at forhøje Renterne af Indlaan paa 3 Maaneders Opsigelse med ½ % fra ¼ 1924 at regne. Samtidig vedtog Sparekassen en tilsvarende Forhøjelse af Udlaansrenten.

I Regnskabsaarene 1922—23 og 1923—24 stiger Prioritetslaanene med ca. ½ Mill. Kr. — For at klare denne Stigning og de ovennævnte store Udtræk paa Indlaan, maa man sælge af Fondsbeholdningen og tage de Tab, der var en Følge af de lave Kurser. — I 5 Aar indtil 1. April 1927 afskrives der ca. 115,000 Kr. som Tab paa Fondsbeholdningen.

Fra ¼ 1928 nedsættes Renten af Laan mod Haandpant og Laan til

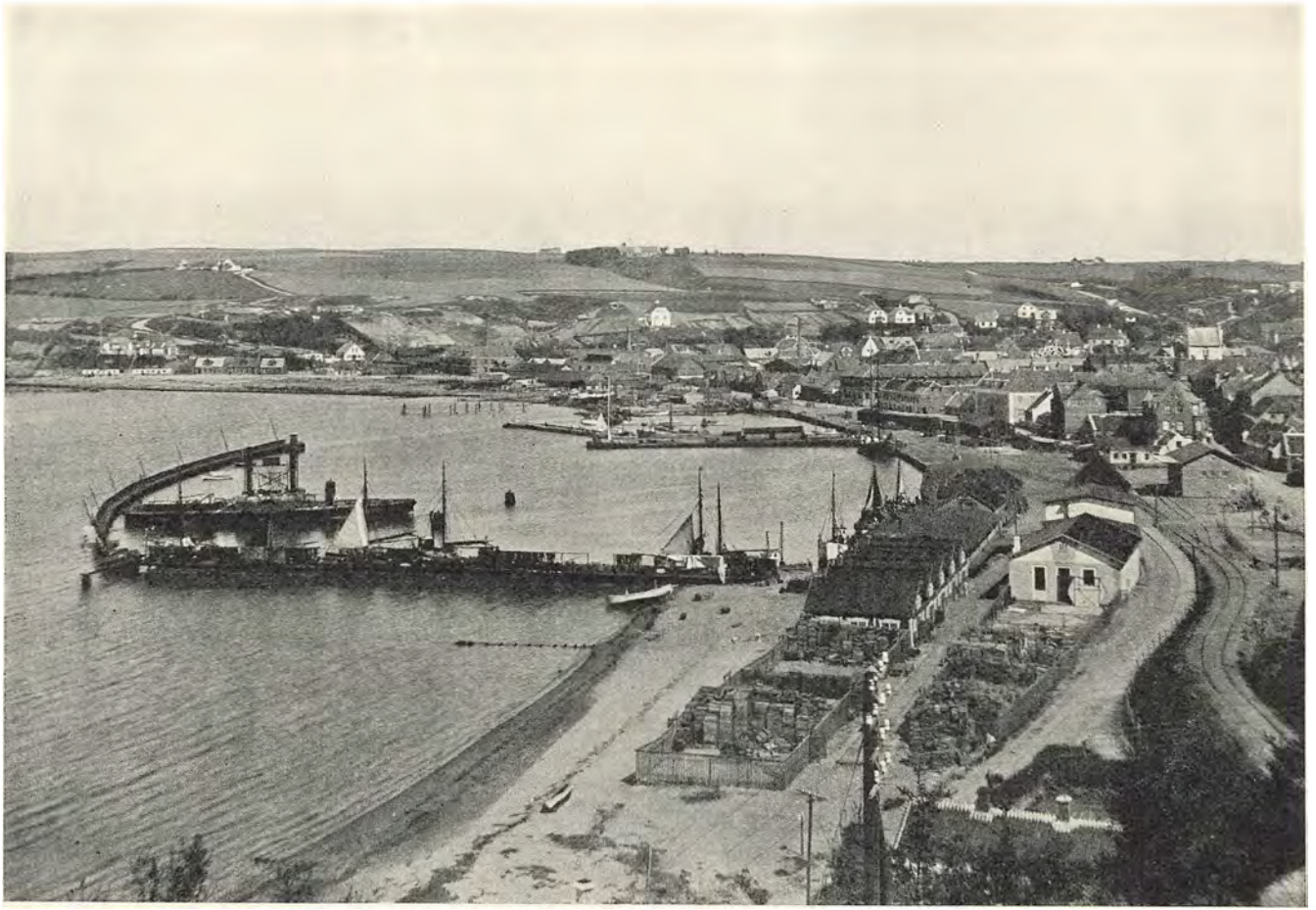

Lemvig med Havnen 1922, set fra Vest.

Kommuner med 1/2 %. Endvidere nedsattes fra 11/12 1928 Udlaansrenten af rene første Prioritetslaan med 1/4 %.

Efter Indbydelse af De samv. landøkonomiske Foreninger i Ringkøbing Amt deltog Sparekassen den 8/12 1928 i et Møde paa Højskolehjemmet i Ringkøbing til Forhandling om Rentespørgsmaalet. Resultatet af Forhandlingen blev, at der konstateredes Sympati med Tanken om en Rentenedsættelse af Udlaan, der dog maatte ledsages af en Rentenedsættelse af Indlaan, men andet skete der ikke foreløbig.

Landbruget havde i flere Aar haft store Vanskeligheder at kæmpe med. — Der blev derfor fra Statens Side gennemført en Række Hjælpeforanstaltninger, bl. a. Henstandsloven, Akkordloven, Konverteringsloven og Gældssaneringsloven. — Da Krisen i Begyndelsen af Trediverne for Alvor brød ind over vort Land som Følge af vanskelige Afsætningsforhold paa de udenlandske Markeder og dermed følgende stærke Prisfald paa vore Landbrugsprodukter, søgte ogsaa Sparekassen at afbøde dens Virkninger paa bedste Maade. Omkring samme Tid kom Maksimalrenteloven af 1. Maj 1933, der fastsatte Indlaansrenten til højst 3 og 3 1/2 % henholdsvis paa Anfordring og paa Opsigelse.— Det derved indvundne Beløb skulde anvendes til en Nedsættelse af Udlaansrenten for de daarligst stillede Laantagere blandt Landboerne.

I Aarene derefter nedsættes Udlaansrenten Gang paa Gang, indtil den fra 1/4 1944 nedsættes til 4 % af 1. Prioritets- og Kommunelaan, 4 1/2 % af sekundære Prioritetslaan og 5 % af Kautionslaan. — Dette skete under Hensyn dels til at opretholde en nogenlunde Balance paa Driftsresultatet og dels til at bringe Udlaansrenten i Overensstemmelse med den effektive Rente af Kreditforeningslaan, hvorved man haabede i nogen Grad at modvirke Tendensen til at ombytte Sparekasselaan med Kreditforeningslaan. Indlaansrenten fastsattes samtidig til: 3 1/2 % paa 3 og 6 Mds. Opsigelse, 2 % paa Anfordring; af nye Indskud af Betydning samt til andre Sparekasser 1 % p. a.

Fra 1929 til 1931 steg Indlaanskapitalen med 600,000 Kr. til 6 1/2 Mill., men er derefter i stadig Dalen indtil kort Tid før Verdenskrigens Udbrud i 1939, hvorefter den — navnlig efter 1941 — stiger med Kæmpeskridt. — Ved Udgangen af Regnskabsaaret 1946—47 var Indskudskapitalen mere end tredoblet siden 1939.

Den 21. Novbr. 1934 oprettedes en Afdeling for Indskud paa Folio, hvorpaa der kan trækkes ved Checks, som Sparekassen samtidig lod indføre. — 10 Aar derefter, den 14. Septbr. 1945, aabnedes for Udlaan paa Kassekreditvilkaar, hvortil ligeledes anvendes egne Checks. — Disse Former for Betjening har vundet Kundernes Anerkendelse.

Afgaaede Medlemmer af Bestyrelsen eller Tilsynsraadet

J. W. Müller.

Jens Knudsen.

N. P. Toft Nielsen.

Thor Brøgger.

G. Toft.

Den store Stigning i Indlaan er ikke efterfulgt af en tilsvarende Stigning i Udlaan. — Medens Indlaanene i de sidste 25 Aar er steget med ca. 10,6 Mill. Kroner, er Udlaanene kun steget med ca. 5¼ Mill. i det samme Tidsrum, og heraf er Prioritetslaan (heri Grundforbedringslaan i H. t. Lov af $^{26}/_{5}$ 1937), der udgør den overvejende Del af samtlige Udlaan, steget med ca. 4½ Mill. Kroner.

Selv om det i Krisearene har knebet mange Landmænd med at betale Terminsydelserne, kom Sparekassen dog ikke ud for at maatte overtage Landejendomme. — Naar det kneb mest, nedsatte Sparekassen Afdragene for kortere eller længere Tid eller gav en passende Henstand.

I de første Maaneder af 1932 faldt Kurserne paa Værdipapirer stadigt og jævnt, hvilket foranledigede, at ikke smaa Beløb indestaaende paa Opsigelse blev opsagt til Udbetaling paa Grund af Landbrugets svigtende Betalingsevne, saaledes at Sparekassen efterhaanden kom i Debet til sin Bankforbindelse i København. — For ikke at sælge af Fondsbeholdningen, der i 1931—32 havde givet et Kurstab paa 89,000 Kr., optog man den $^{10}/_{5}$ 1932 et Laan stort 100,000 Kr. i Sparekassen for København og Omegn til 5 % mod Haandpant i Kreditforeningsobligationer. Laanet blev dog kun af kort Varighed, det tilbagebetaltes et halvt Aar efter dets Optagelse. Kun to Gange senere har man maattet ty til kortvarige Laan, nemlig 100,000 Kr. i 1935 og 50,000 Kr. i 1940.

Fondskursernes stærke Stigning i de sidste mange Aar har helt bortelimineret de Kurstab, som Sparekassen i 1932 og i de første Aar af indeværende 25aarige Periode maatte afskrive paa Fondsbeholdningen; der er tilmed et stort Plus at notere.

Med Erfaringen in mente fra Aarene efter Krigen 1914—18, da Obligationerne gik saa langt ned i Kurs, at der i mange Aar maatte afskrives store Beløb som Kurstab, kviede Direktionen sig længe ved at forøge Fondsbeholdningen, fordi den frygtede en Gentagelse. — Da Indlaanskapitalen blev ved at stige, og der ikke var tilsvarende Begær efter Laan, og for dog at faa nogen Indtægt af de mange nye Indskud, begyndte man i 1941 at forøge Beholdningen, der nu andrager omkring 4 Gange saa meget som den 1. April 1941.

Med den store Tilgang af nye Indlaansmidler, hvoraf man maa forvente en ikke ringe Del hævet igen, fulgte en stor Stigning i den likvide Beholdning, hvoraf Sparekassen ligger inde med en stor kontant Kassebeholdning, medens Hovedparten anbringes i Den danske Landmandsbank, der er vor Hovedforbindelse, men som længe kun har givet ¼ % i Rente.

For at imødegaa den Pengerigelighed, som Tyskernes Dispositioner

Nuværende Tilsynsraadsmedlemmer

Chr. Karstoft.

A. V. Karberg.

P. Futtrup.

Johan Buch.

Chr. Christensen.

P. Skou.

E. Friis.

havde skabt i Krigsaarene, vedtog Rigsdagen i 1943 imidlertid en foreløbig Lov, der forpligtede Sparekasserne til i Nationalbanken at holde bunden en ekstraordinær Kassebeholdning, der skulde staa i Forhold til Stigningen i Indlaan siden Krigens Begyndelse. Sparekassens Anbringelse i Banker og paa Postgiro er oppe i Millionbeløb, hvoraf Hovedparten, ca. 3,8 Mill. den 31. Marts 1947 endnu indestaar som bunden Kapital i Nationalbanken til 1/4 % Rente, siger og skriver en kvart Procent. Rigsdagen har dog nu vedtaget at frigive Halvdelen af de bundne Penge fra 1. April 1947 at regne.

Efterhaanden som Indskudskapitalen steg, forøgedes Antallet af Sparernes Konti. — I 1922 var Antallet 5227, men er i de siden dengang forløbne 25 Aar vokset til 2½ Gange saa mange. — En væsentlig Aarsag dertil har været, at Sparekassen i 1931 fik etableret Salg af Sparemærker i Oplandets Skoler, hvorved Kundekredsen i de følgende Aar forøgedes betydeligt. — Kontiantallet steg saaledes i Aarene 1931—42 med 4633, hvori der dog er medregnet 1609 Konti fra Tyendesparekassen, som Sparekassen overtog den 1. Januar 1942.

Angaaende Børns Opsparing ved Skolesparemærker m. v. samt Tyendesparekassen henvises til et efterfølgende Afsnit i dette Festskrift.

Indskudskapital og Kontiantal ved Udgangen af hvert af de fire forløbne Kvartsekler anskueliggøres bedst ved følgende Tal:

Aar	Indskudskapital	Antal Konti
11/12 1872	138.797,56 Rdl.	1098
31/3 1897	1.209.334,41 Kr.	2664
31/3 1922	6.580.162,77 -	5227
31/3 1947	17.106.295,57 -	13253

Efter at Rigsdagen den 18. Maj 1937 havde vedtaget en ny Lov om Sparekasser, maatte Sparekassens Ledelse til at forny sine Vedtægter af 1919. — Et Forslag til saadanne blev fremlagt i et Tilsynsraadsmøde den 19. Novbr. 1937 og der vedtaget, for endelig den 12. April 1938 at blive stadfæstet af Handelsministeriet.

Den nye Lov er en Videreførelse af de Principer, der var nedlagt i tidligere Love, dog med nogle skærpede Bestemmelser, bl. a. vedrørende Midlernes Anbringelse i primære og sekundære Laan, samt en Indskrænkning i Direktionens hidtidige Handlefrihed med Hensyn til Udlaan. — Nu skal saaledes et Kontroludvalg — bestaaende af Tilsynsraadets Formand og 2 af Raadets øvrige dertil valgte Medlemmer — i Forbindelse med Direktionen gennemgaa og træffe Afgørelse i Laanesager,

der angaar Beløb over 10,000 Kr., medens der ved Afgørelse, der angaar Beløb over 20,000 Kr., udkræves hele Raadets Medvirken.

Udover Kontroludvalgets Arbejde, tager Tilsynsraadet — ved et blandt dets Medlemmer valgt Forretningsudvalg — ved regelmæssige Møder Stilling til de af Direktionen trufne vigtigere Dispositioner. — Desuden foretager Tilsynsraadet mindst een Gang aarligt Eftersyn af Sparekassens samtlige Aktiver.

Hundrede Aar er forløbet, siden Sparekassen begyndte sin Virksomhed under meget beskedne Forhold. Fra den spæde Begyndelse i 1847 er den vokset til en Størrelse, som Stifterne sikkert ikke havde drømt om. Det Arbejde, som de begyndte, har andre gennem Tiderne overtaget og ført videre paa en saadan Maade, at det i Dag tør siges, at Sparekassen har haft sin store Andel i Næringslivets Fremgang i Lemvig og Omegn, og den har derved høstet Anerkendelse og Tillid fra alle Sider.

Hvorledes Fremtiden vil blive, er meget usikkert. — Krigens Efterveer i Form af Eengangsskatter, idømte Bøder og Efterbetalinger m. v. vil gøre store Indhug i Indlaanene; men man nærer den Tillid til Sparekassens Ledelse, at ogsaa denne Modvind, som saa mange før, overvindes.

Mange Personer har i Aarenes Løb paa forskellig Maade været knyttet til Sparekassens Ledelse og udøvet en paaskønnelsesværdig Indsats, som det havde været ønskeligt at omtale i dette Skrift, men man har nøjedes med kun at omtale Stifterne. En Navnefortegnelse over og Billeder af disse Personer vil derimod findes i denne Bog.

Tilsynsraadet og Direktionen har vedtaget at fejre 100 Aars Jubilæet i Stilhed, med Festskrift og Fællesspisning indenfor en snævrere Kreds.

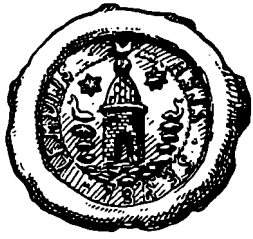

DE NUVÆRENDE VEDTÆGTER

VEDTÆGTER

for

Spare- & Laanekassen for Lemvig Købstad og Omegn

(Stadfæstet af Handelsministeriet den 12. April 1938)

§ 1.

Sparekassens Navn er »Spare- & Laanekassen for Lemvig Købstad og Omegn« med Hjemsted i Lemvig.

Sparekassens Formaal er at modtage Indskud til Forrentning fra Offentligheden og at anbringe de indskudte Midler paa betryggende Maade. Den er en selvejende Virksomhed. Hverken Stiftere eller andre er Ejere af Virksomhedens Formue eller Overskud.

§ 2.

a. Indskud modtages ikke i Beløb under 1 Kr. og ikke i større Beløb, end Sparekassen finder forsvarligt at modtage.

b. Indskud indføres i en Indlaansbog, hvori hver Sparer har sin Konto, lydende paa Ejerens Navn, Stilling og Adresse samt om ønskes et særligt Mærke.

c. Ved Oprettelse af en Konto modtager Indskyderen en Sparekassebog, mærket med Kontoens Nummer i Indlaansbogen.

d. For at et Indskud skal kunne gøres gældende overfor Sparekassen, maa der af to dertil bemyndigede Personer være kvitteret for Modtagelsen.

e. De paa en Sparekassebog indestaaende Beløb kan ifølge kgl. Bevilling af 20. Maj 1846 ikke belægges med Arrest eller Beslag.

f. Om en i Sparekassen oprettet Konto eller det paa denne indestaaende Beløb maa der ikke gives uvedkommende nogen Oplysning.

§ 3.

a. Udbetalte Beløb afskrives i Sparekassebogen. Saafremt der ikke hæves ved Checks, skal Afskrivningen være attesteret af to dertil bemyndigede Personer.

b. For saa vidt ikke særlige Omstændigheder opfordrer til at afkræve den mødende Bevis for hans Ret til at hæve paa en Sparekassebog, er Sparekassen berettiget til at udbetale det paa Kontoen indestaaende Beløb til den, der møder med Sparekassebogen og opgiver det Navn, eventuelt tillige Mærke, hvorpaa Kontoen lyder. Bestemmelse herom skal paa iøjnefaldende Maade indføres i Sparekassebogen. Denne Regel gælder ikke, naar Sparekassebogen har Hensyn til en Konto, paa hvilken der kun kan hæves ved Checks.

c. Uden forudgaaende Opsigelse kan som Regel ikke paa samme Konto hæves mere end 1.000 Kr. om Dagen. Sparekassen kan nægte paa samme Konto indenfor 8

Dage at udbetale Beløb, der tilsammen overstiger 5.000 Kr. For saa vidt ikke særlig Opsigelsesfrist er vedtaget, kræves der for Summer over 5.000 Kr. 1 Maaneds Opsigelse. Sparekassen kan dog efter Omstændighederne afvige fra disse Regler.

d. Efter Kontohaverens Ønske kan Sparekassen udlevere Blanketter til Checks, hvorved der kan trækkes paa det paa Kontoen indestaaende Beløb. Sparekassebogen skal i saa Fald paa iøjnefaldende Maade saavel paa Forsiden og Titelbladet som paa hver enkelt Side i Bogen angive, at Bogens Paalydende ikke er Bevis for Størrelsen af det paa Kontoen indestaaende Beløb.

e. Indskudte Beløb kan af Sparekassen med mindst 12 Ugers Varsel opsiges til Udbetaling enten ved Forkyndelse for Kontohaveren personlig eller ved Indkaldelse i de i § 4 nævnte Dagblade.

§ 4.

Har en Sparekassebog eller et af Sparekassen udstedt Indlaansbevis i 20 paa hinanden følgende Aar ikke været præsenteret paa Sparekassens Kontor — hverken til Indskud, Uddrag eller Tilskrivning eller Udbetaling af Renter — og Ejeren ikke melder sig efter med 12 Ugers Varsel at være indkaldt gennem Statstidende, de lokale Blade, som Tilsynsraadet bestemmer og — for saa vidt det indestaaende Beløb overstiger 50 Kr. — tillige ved anbefalet Brev til den paa Kontoen anførte Adresse, er Bogen eller Indlaansbeviset ugyldig, og Krav paa det paa Kontoen indestaaende Beløb, der overføres til Sparekassens Reserver, kan ikke derefter gøres gældende mod Sparekassen.

Hvis en Sparekassebog eller et af Sparekassen udstedt Indlaans- eller Modtagelsesbevis er bortkommet, kan Mortifikation finde Sted i Overensstemmelse med de i Sparekasseloven herom indeholdte Regler.

§ 5.

a. Renten af Indskud fastsættes til enhver Tid af Sparekassen og meddeles ved Opslag i dennes Lokaler.

b. Renten beregnes fra Dagen efter Indskuddet sker. Den opgøres hvert Aars 31. Marts og 30. September og udbetales eller tilskrives Kontoen pr. 1. April og 1. Oktober.

c. Der svares kun Rente af hele Kronebeløb, og ved Renteberegningen regnes Aaret til 360 Dage.

§ 6.

Sparekassens Midler frugtbargøres — bortset fra de i Driften bundne Beløb — ved Anbringelse som i Sparekasselovens § 9, jfr. § 10, bestemt. Lige med den i § 9 under I c angivne Anbringelsesmaade skal anses Laan ydede mod Pant i fast Ejendom, for saa vidt Laanet ligger inden for 60 pCt. af en inden for de sidste 5 Aar af to af den stedlige Øvrighed beskikkede faste Vurderingsmænd ved en Vurdering i Henhold til Lov om Udlaan i faste Ejendomme af umyndiges og andre under offentligt Tilsyn staaende Midler af 19. Marts 1869 fastsat Vurderingssum med Tillæg af den paa samme Maade bestemte Værdi af Besætning og Inventar, hvilken Værdi dog ikke maa sættes højere end til 10 pCt. af Værdien af Jord og Bygninger. En inden for det sidste Aar foretagen Kreditforeningsvurdering kan træde i Stedet for en i Henhold til Loven af 19. Marts 1869 fastsat Vurderingssum.

§ 7.

Sparekassen ledes af et Tilsynsraad og en Direktion. Tilsynsraadet bestaar af 7 Medlemmer, hvoraf et udnævnes af Handelsministeren. Valget af de øvrige Medlemmer skal godkendes af Handelsministeren.

Tilsynsraadet har den overordnede Ledelse af Sparekassen. Det vælger selv sin Formand og bestemmer sin Forretningsorden. Dets Virksomhed bestaar navnlig i:

a. Ansættelse og Afskedigelse af Direktører og Fastsættelse af deres Antal samt Ansættelse og Afskedigelse af det overordnede Personale efter Indstilling af Direktionen. Saafremt et Medlem af Tilsynsraadet indstilles til Direktør, skal Valget godkendes af Handelsministeren.

b. Fastsættelse af Vederlaget og øvrige Ansættelsesvilkaar for Direktionen og det overordnede Personale samt af Revisorernes Lønning.

c. Tilsyn med Direktionens Ledelse af Sparekassens Virksomhed. Tilsynsraadet tager ved regelmæssige Møder Stilling til de af Direktionen trufne vigtigere Dispositioner. Tilsynsraadet gennemgaar og træffer — ved et af dette valgt Kontroludvalg, bestaaende af Tilsynsraadets Formand og 2 af Tilsynsraadet blandt dets Medlemmer valgte Medlemmer — i Forbindelse med Direktionen Afgørelse i Laanesager, der angaar Beløb over 10,000 Kr. Ved Afgørelse i Laanesager, der angaar Beløb over 20,000 Kr., udkræves Tilsynsraadets Medvirken. Tilsynsraadet foretager mindst een Gang aarligt et Eftersyn af Sparekassens samtlige Aktiver.

Tilsynsraadet udarbejder en Forretningsorden for Direktionen.

d. Vedtagelse af Aarsregnskabet.

e. Afgørelse af Spørgsmaal om eventuel Anvendelse af en Del af det aarlige Overskud i velgørende eller almennyttige Øjemed samt om andre Sager, forebragte enten af Direktionen eller af Medlemmer af Tilsynsraadet.

f. Afgørelse af Spørgsmaal om Ændring i Vedtægterne, om Sparekassens Sammenslutning med eller Overtagelse af en anden Sparekasse eller en Bank, saavel som af en Forretningsafdeling af saadanne Pengeinstitutter, eller dens Overtagelse af en Sparekasses eller en Banks Formue som Helhed. Til gyldig Vedtagelse af Vedtægtsændringer eller Beslutninger af den i 1. Pkt. omhandlede Art udkræves, at mindst $^2/_3$ af Tilsynsraadets Medlemmer er tilstede og stemmer derfor. Ændringen eller Beslutningen har først Gyldighed, naar den er godkendt af Handelsministeren.

Til gyldig Vedtagelse af Sparekassens Ophævelse kræves, at mindst $^2/_3$ af Tilsynsraadets Medlemmer er tilstede og har stemt derfor.

g. Valg af nye Medlemmer i Stedet for afgaaede. Dør eller udtræder det af Handelsministeren udnævnte Medlem, udnævner Ministeren et nyt Medlem i det afgaaedes Sted.

Tilsynsraadet er, bortset fra de under f og h nævnte Tilfælde, beslutningsdygtigt, naar Flertallet af dets Medlemmer er tilstede; Beslutninger tages, med Undtagelse af de under f og h nævnte Tilfælde, ved Stemmeflerhed.

Tilsynsraadets Medlemmer lønnes hver med 700 Kr. aarlig, Formanden dog med 1.700 Kr. aarlig.

h. Indtræder der for et af Tilsynsraadets Medlemmer Forhold, som efter de øvrige Medlemmers Formening gør ham uskikket til at forblive i Tilsynsraadet, kan han efter Beslutning af $^2/_3$ af Tilsynsraadets samtlige Medlemmer udelukkes af dette.

§ 8.

a. Direktionen leder Sparekassens daglige Virksomhed i Overensstemmelse med Vedtægterne og den af Tilsynsraadet udarbejdede Forretningsorden og repræsenterer, indenfor det Direktionen tillagte Forretningsomraade, Sparekassen i Retssager overfor Trediemand.

b. Den antager og afskediger det underordnede Personale og fastsætter dettes

Vederlag og øvrige Ansættelsesvilkaar. Den gør Indstilling til Tilsynsraadet om Ansættelse og Afskedigelse af det overordnede Personale.

§ 9.

Sparekassens Firma tegnes af 2 Direktører i Forening, eller af en Direktør i Forening med Tilsynsraadets Formand.

§ 10.

Aarsregnskabet revideres af to Revisorer, hvoraf den ene — efter 1. Juli 1942, eller, saafremt en af de den 1. Juli 1936 værende Revisorer fratræder inden 1. Juli 1942, fra Tidspunktet for dennes Fratræden — skal være en statsautoriseret Revisor. Fra det Tidspunkt, hvor en af Revisorerne skal være statsautoriseret, vælges denne af Lemvig Byraad, medens den anden Revisor herefter vælges af Ringkøbing Amtsraad.

§ 11.

Aarsregnskabet offentliggøres i Lemvig Avis, Lemvig Folkeblad, Lemvig Dagblad, Lemvig Socialdemokrat og Ringkøbing Amtstidende.

§ 12.

Det aarlige Driftsoverskud henlægges — efter at eventuelle Udgifter i velgørende eller almennyttige Øjemed er afholdte — til Reservefonden eller andre Sikrings- eller Fornyelsesfonds, herunder ogsaa Kursreguleringsfonden. Saalænge Sparekassens Egenkapital ikke udgør mindst 15 pCt. af Sparekassens samlede Forpligtelser, maa højst 10 pCt. af Overskuddet anvendes i velgørende eller almennyttige Øjemed.

§ 13.

Ophæves Sparekassen, bliver dens Nettoformue at anvende til Fremme af velgørende eller almennyttige Øjemed i Sparekassens Virkekreds efter Tilsynsraadets nærmere Bestemmelse, jfr. § 7 Litra f.

Lemvig, den 6. April 1938.

Direktionen:

C. P. Aaberg, Formand. *C. O. Nislev.* *N. B. Agger.*

Tilsynsraadet:

I. W. Müller, Formand. *Thor Brøgger*, Næstformand. *A. Karberg.* *N. P. Toft Nielsen.*

Chr. Karstoft. *P. Futtrup.* *Chr. Christensen.*

UNGDOMMENS OPSPARING

A. Skolesparemærker.

Lige siden Dansk Sparemærke Kasse i 1882 begyndte sin Virksomhed, har Lemvig Sparekasse forhandlet dens Skolesparemærker. — I de første 30 Aar afsattes mange Mærker til Byens og Omegnens Skoler, men Verdenskrigen 1914—18 satte en Stopper derfor. Dansen omkring Guldkalven forringede Skolernes Interesse for Værdien af Smaaskillinger, og da Sparekassen heller ikke foretog sig synderligt for at holde Interessen vedlige, ebbede Opsparingen ad den Vej ud lidt efter lidt.

Som det saa ofte gaar, naar man har mistet en god Ven, forstaar man først tilfulde, hvilke gode Egenskaber han besad. Det stod pludseligt klart, at man i Skolesparemærkerne havde mistet en saadan Ven og Hjælper til at holde Virksomheden livskraftig ved. — Men vilde man vinde det tabte tilbage, maatte der begyndes helt forfra. Og Arbejdet dermed vanskeliggjordes, fordi Lærernes Interesse var blevet svækket af den før nævnte Grund, og ingen gad paatage sig Besværet igen. Det var et saadant Indtryk, man fik, naar man nu og da talte med Skolernes Ledere derom. En enkelt Skole fik dog begyndt i 1924; men længere naaede man ikke foreløbig. —

Først da Sparekassen i 1931 havde ladet sig repræsentere ved en Reklamekongres i København for Sparesagen, forandredes Forholdet som ved et Trylleslag. — Udstyret med Stabler af Reklamestof til Uddeling i Hjemmene med skolesøgende Børn besøgte Folk fra Sparekassen i Tiden fra Novbr. 1931 til sidst i Febr. 1932 Oplandets Skoler, for mundtlig at paavirke Lærerpersonalet til at tage sig af Sparesagen. Resultatet blev over al Forventning godt. — Lærerpersonalet fra 43 Skoler med 1748 Elever gik straks ind i Arbejdet, et Bevis paa, at det ogsaa selv for en Sparekasse kan nytte at tage Propagandaen i sin Tjeneste.

Foruden at være medvirkende til Børns Oplæring i sund og god Økonomi, faar Sparekassen knyttet til sig en Stab af fremtidige Kunder. —

Og kunde det opnaas, at Størsteparten af den danske Ungdom blev vænnet til Sparsommelighed og Opsparing, vilde meget være vundet. — Maaske vil det da blive de smaa 5 Øresmærker, der kan medvirke til at redde vort Land ud af det økonomiske Kaos, hvori det for Tiden er stedt.

Sparekassen udsender hvert Aar en trykt Beretning om Opsparingen til Skolerne: den yder 5 % Rabat ved Køb af Sparemærker, udleverer gratis Samlehæfter og betaler Portoudgifter. Desuden uddeler den gratis Børnebladet »Sparegrisen« til Børnene og bekoster nu og da Udgifterne til Forevisning af Skolefilms.

I Tiden fra 1931 til 1. April 1947 er der solgt Sparemærker for 150,555 Kr., Sparekassens Udgifter til Rabat, »Sparegrisen« m. v. har i det samme Tidsrum beløbet sig til Kr. 13.898,30 foruden Portoudgifter.

B. Lemvig Skolesparekasse.

En Skolesparekasse, som Lærerpersonalet ved Lemvig Skole i 1920 lod oprette, og hvis Midler indsættes i og forrentes af Sparekassen, støttes ved Tilskud i Form af Provision og ved, at Sparekassen betaler dens Sparebøger og Kassebøger m. m. Ogsaa denne Form for Opsparing har vist sig frugtbringende. — Siden Skolesparekassens Oprettelse er der indbetalt Kr. 182.101,28, tilskrevet i Renter + Provision Kr. 25.448,07, udbetalt Kr. 152.910,74, hvorefter der paa Konto i Sparekassen indestaar Kr. 54.638,61 den 1. April 1947.

C. Hjemmesparebøsser.

For at fremme Opsparingen i Hjemmene af Smaabeløb, har Sparekassen siden 1908 gratis udlaant Hjemmesparebøsser i et Antal af ca. 2000. Der er paa denne Maade i Aarenes Løb tilgaaet Sparekassen mange Penge. — For et enkelt Aar: 1945—46 kan det saaledes nævnes, at der er indsat ca. 67,000 Kr. ved 2055 Tømninger, eller 16,2 % af Antallet af samtlige Indskud i Sparekassen i Aarets Løb.

D. Tyendekassen.

Tyendekassen, der indtil 1. Jan. 1942 har været en selvstændig Virksomhed, har sin egen Historie, hvorom der her kortelig skal berettes.

I 1886 oprettedes paa Initiativ af Proprietær P. St. Breinholt, Volder i Ramme Sogn, der var Formand for Landboforeningen, en Spareforening for Tyende og Arbejdere med Navnet: »Skodborg-Vandfuld Herreders og Lemvig Tyende- & Arbejderspareforening« (til dagligt kaldet Tyendekassen). — Den er Landets første Spareforening af sin Slags og Forbillede for senere oprettede Tyende- eller Ungdomsspareforeninger. Den er

tilsluttet »De samvirkende jydske Spareforeninger for Oprettelse af egne Hjem ved egne Midler« og modtager Statstilskud til delvis Dækning af Præmier eller ekstra Renter, der ydes stadige og flittige Sparere udover den normale Rente. En Husbondeforening var i nogle Aar tilknyttet Tyendekassen, men ophørte indtil videre med at virke paa Grund af manglende Tilslutning.

Tyendekassen ledes af et Repræsentantskab paa 50 Medlemmer — 2 fra hvert af Herredernes Sogne og 2 fra Lemvig. — Blandt dets Medlemmer vælges 5 Bestyrelsesmedlemmer, hvoraf 2 møder Kontordagene, og 2 Revisorer. — Revisorernes Hverv bortfaldt dog, efter at Regnskabet for 1941 var revideret og godkendt, hvorefter dette overgik til Sparekassens Revision.

Ved Starten fik Tyendekassen Kontor hos Prokurator Harpøth, der var dens første Regnskabsfører. — Da Sagfører Esmann i 1897 overtog dette Hverv, flyttedes den til hans Kontor, hvor den forblev, indtil den i 1908 fik overladt et Lokale i Lemvig Sparekasse. — Den 1. Jan. 1910 fratraadte Sagfører Esmann, hvorefter Regnskabsførelsen blev overladt Sparekassens daværende Bogholder.

Paa Foranledning af Sparekassetilsynets Krav med Hensyn til Forretningsgang, Revision og Kontrol, vedtog Tyendekassens Repræsentantskab paa et Møde den 3. Febr. 1942 eenstemmigt at overdrage Tyendekassen til Sparekassen med de samlede Aktiver og Passiver, saaledes som de fremgik af Regnskabet pr. 1. Jan. 1942 og saaledes, at Tyendekassen fremtidigt blev en særlig Spareafdeling under Sparekassens Indlaan. —

De hidtidige Kontorbestyrere, Gaardejer Chr. Karstoft, Hove, og Sognefoged Kornelius Møller, Heldum, møder fremdeles de faste Kontordage: den første og tredie Lørdag i hver Maaned og passer Ekspeditionen. Deres aarlige Lønning udredes, ligesom alle øvrige Udgifter ved Afdelingens Drift, af Sparekassen, og Bogholderiet inddrages under Sparekassens Bogholderi.

Tyendekassens Repræsentantskab bibeholdes uændret. Det faar til Opgave som hidtil at virke for Sparesagens Fremme, og det foretager Uddeling til Personer for lang og tro Tjeneste af Renterne fra et Belønningslegat paa 80,000 Kr., som oprettes af Tyendekassens gennem Aarene indvundne Reserver, — samt Præmier m. v. til forannævnte Formaal.

Paa disse Betingelser vedtog Sparekassens Tilsynsraad i et Møde den 27. Marts 1942 at overtage Tyendekassen fra 1. Januar 1942 at regne.

Ved Overtagelsen beløb Tyendesparernes Tilgodehavende sig til ca. 1,45 Mill. Kr., men da der i Forvejen paa 2 Konti i Sparekassen indestod

ca. 1,15 Mill. Kr., forøgedes Sparekassens Indlaanskapital med ca. 300,000 Kr. og Kontiantallet med 1609. Endvidere overtoges en Obligationsbeholdning, hvis Kursværdi var ansat til ca. 374,000 Kr.

De seneste Aars store Stigning i Landbrugets Udgifter til Folkelønninger har siden Overtagelsen givet sig Udtryk i en stærk Stigning i Afdelingens Indlaansmasse. Den 1. April 1947 indestod der saaledes i Spareafdelingen ca. 3,3 Mill. Kr., fordelt paa 1719 Konti, altsaa en Fremgang paa ca. 1,8 Mill. Kr. i Løbet af 5 Aar. — Medvirkende hertil har selvfølgelig ogsaa været Kontordagenes Udvidelse til hver Søgnedag siden Overtagelsen.

Denne Stigning er et glædeligt Bevis paa, at en stor Del af Ungdommen her paa Egnen har et aabent Blik for Opsparingens Betydning og forstaar at tænke paa Fremtiden og værdsætte de Goder, en sammensparet Kapital kan faa for den, der som Maal søger at naa frem til en selvstændig Stilling i Samfundet.

OVERSKUDDETS ANVENDELSE

Ifølge Sparekassens første Vedtægter skulde Omkostninger til Kontorhold m. m. forlods afholdes af det aarligt indarbejdede Overskud. — Saasnart det maatte anses tilraadeligt, skulde der tillige anvendes en Del til almennyttige og velgørende Formaal. — Bestyrelsen fik de første 10 Aar intet Vederlag for sit Arbejde i Sparekassens Tjeneste. Det begyndte først, da Fr. Hestbech i 1857 blev valgt til lønnet Direktør.

Samme Aar begyndte man at bortgive af Overskuddet, og Velgørenheden steg, efterhaanden som Forretningen voksede. — Ifølge den nugældende Sparekasselov maa dog højst 10 % af Overskuddet anvendes til saadanne Udgifter, saalænge Egenkapitalen ikke udgør mindst 15 % af Sparekassens samlede Forpligtelser. I de forløbne 100 Aar er der bortskænket Gaver til et samlet Beløb af Kr. 111.252.66, mest til lokale Virksomheder og Institutioner, men dog ogsaa udadtil, bl. a. til nationale, kulturelle, sanitære og kristelige Formaal.

Naar man betænker de økonomiske Kriser, som vort Land gentagne Gange har maattet gennemgaa, er det bemærkelsesværdigt, at der i de forløbne 100 Aar kun er afskrevet tilsammen Kr. 18.124,28 som Tab paa Udlaan, et ringe Beløb i Forhold til Sparekassens Størrelse og et Bevis paa den Forsigtighed, hvormed Kassen har været ledet.

Af Restoverskuddet blev dannet Reservefonden, der steg i de første mange Aar nogenlunde i Forhold til Indlaanskapitalen. Da sidstnævnte, navnlig i de to Verdenskrige, var i stærk Stigning, kunde Reservefonden ikke følge med. — Medvirkende hertil har dog ogsaa været de store Kurstab, som navnlig i Krigsaarene 1914—18 og de efterfølgende Aar maatte afskrives paa Fondsbeholdningen. De sidste 25 Aars Kurstab er derimod mere end opvejet af de, navnlig i de seneste Aar fremkomne Kursgevinster.

Andrups Ejendom, hvor Kassen begyndte sin Virksomhed.

Sparekassens Egenkapital, der nu bestaar af Reservefond og andre Sikrings- eller Fornyelsesfond, udgjorde ved Regnskabsafslutningen den 1. April 1947 ialt Kr. 1.225.551,61.

Sparekassen er Medlem af flere Sparekasseorganisationer, bl. a. Sparekassernes Hjælpefond, der oprettedes i Kriseaarene. Aarsbidraget til denne Fond er $^{1}/_{10}$ ‰ af Indlaanskapitalen + 1 % af Aarsoverskuddet.

Den nuværende Ledelse

C. P. Aaberg,
adm. Direktør.

N. B. Agger,
landbrugsk. Direktør.

Peder Olesen,
Kasserer.

C. A. Thomsen,
Bogholder.

INDENFOR MURENE

Den første Kontordag blev holdt i Postmester Andrups Ejendom, Søndergade 20, hvilket Hus staar endnu, og hvoraf der Side 63 bringes et Billede. Hvorlænge Kontoret har været der, vides ikke, men det er rimeligt at antage, at det kort Tid derefter er flyttet til Apoteker Gross' Ejendom i Østergade, der forlængst er nedrevet, men som laa paa det Sted, hvor nu Hus Nr. 7, tilhørende Bagermester Madsen, som for kort Tid siden købte det af Skomager L. Kjeldsens Dødsbo, er beliggende. Gross havde nemlig i 1846 solgt Lemvig Apothek, hvorefter han nedsatte sig som Købmand. Kontoret har iøvrigt fulgt de skiftende Bogholdere. der skulde levere Lokale, Brændsel og Belysning.

I ca. 10 Aar var Kontoret hos Gross, hvorefter det flyttedes til Konsul Møllers Købmandsgaard, Vestergade 7, nu tilhørende Urmagerfirmaet Hansen og Smedegaard. — Her var det til 1870, da Møller solgte sin Forretning, hvorefter det flyttedes til Svirrebommen 4, som dengang ejedes af Møller, men som nu tilhører Træhandler P. Thorsen.

Da Kjølhede Larsen i 1893 blev Bogholder, flyttedes Kontoret hen i hans Ejendom ved Torvet, Hus Nr. 8, hvor Aggers Restauration nu findes.

Paa Forslag af Direktør Nyboe vedtog Bestyrelsen i 1905 at sikre sig en passende Grund til Opførelse af en Bygning for Sparekassen. Allerede den 17. Juni s. A. afkøbtes Enkefru Christine Christensens Ejendom, den saakaldte »Bøggilds Gaard«, Matr. Nr. 21 i Vestergade for 23,000 Kr. I 1906 blev de gamle Huse nedrevet og Pladsen ryddet, for at give Plads til den nye Bygning.

Kæmner Jens Nielsen, Frederikshavn, blev antaget som Arkitekt med Ingeniør Meden, Lemvig, som tilsynsførende. — Entrepricekontrakt oprettedes med Murermester Michael Ambye og Tømrermester J. M. Dalgaard, begge af Lemvig.

Den store og smukke Bygning, opført i 2 Etager med Beboelseslejlig-

Tidligere og nuværende Assistenter og Elever

C. M. Schiøtt Hansen.

Inger Kjær,
g. Jespersen.

Augusta Esmann.
g. Svarrer.

Svend Nørgaard,
1. Ass.

E. L. Rasmussen.

A. Fjordside,
2. Ass.

Marg. O. Nygaard,
Elev.

Ebba Pedersen,
Elev.

hed paa 1ste Sal, afgav i mange Aar gode og tidssvarende Lokaler for Virksomheden; men med den store Udvikling, der siden er sket, er der i Dag Pladsmangel. Sparekassen trænger nu til større og mere tidssvarende Lokaler.

Lokalerne toges i Brug Lørdag den 4. Januar 1908. Beboelseslejligheden udlejedes til Distriktslæge C. P. Jensen indtil 1. Novbr. 1916, hvorefter den stilledes til Raadighed for Sparekassens administrerende Direktør.

I de første 46 Aar var Kontortiden meget begrænset, og Sparere og Laanere holdtes afsondrede. Sparekassen var saaledes indtil 1893 kun aaben hver Mandag fra 10—12, Laanekassen indtil 1858 hver Mandag fra 14—16, derefter hver Mandag, Torsdag og Lørdag fra 14—16 indtil 1893. Derefter holdtes saavel Spare- som Laanekassen aaben hver Søgnedag fra 14—16, Lørdag dog fra 14—17, hvorefter Ekspeditionen Mandag Formiddag bortfaldt. — I de første 46 Aar var Kontoret tilmed lukket paa Markeds- og Dyrskuedage.

Da Kontoret i 1908 flyttede ind i Sparekassens egne Lokaler, forlængedes Lørdags-Ekspeditionen til Kl. 18. Fra 5. Oktbr. 1915 udvidedes Kontortiden til ogsaa at omfatte Formiddagstimen 11—12, hvilken Tid i 1932 blev forandret til 10—11½ i Lighed med de stedlige Bankers. Nu er Kontortiden i Ugens 4 første Søgnedage 10—11½ og 14—16, Fredag 10—11½ og 14—17, Lørdag 10—12, hvorefter der holdes Week-end.

Det er allerede omtalt, at de første Bestyrere skiftedes til at møde Kontordagene. Længe varede det dog ikke, inden Forretningerne antog et saadant Omfang, at det blev nødvendig at ansætte en lønnet Direktør, hvortil Købmand Fr. Hestbech i 1857 blev valgt. Da han i 1874 ønskede at fratræde, valgtes Kæmner C. C. Lund til hans Efterfølger. — Ved Kontortidens Udvidelse i 1893 til hver Søgnedag blev Direktionen udvidet til 3 Medlemmer, hvoraf mindst en Direktør skulde være tilstede i Kontortiden sammen med Bogholderen.

Siden 1. Oktbr. 1938 har der kun været 2 Direktører, en administrerende og en landbrugskyndig Direktør.

Det manuelle Arbejde udførtes indtil 1918 alene af Bogholderen, som selv maatte bekoste den midlertidige Medhjælp, som det navnlig i Krigsaarene 1914—18 ved Termins- og Opgørelsestider var paakrævet at engagere. I 1918 vedtoges at ansætte en fast Medhjælper for Bogholderen, og derved blev det indtil 1932, da der blev ansat en Assistent til.

Efterhaanden som Arbejdet tog til, forøgedes Personalet. Dette bestaar nu af en Kasserer, der fungerer ugevis paa Skift med den landbrugskyndige Direktør, — en Bogholder, 2 Assistenter og 2 Elever.

Til Dannelse af en Pensionsfond blev der i 1930 hensat 5,000 Kr. Ved aarlige Henlæggelser og Rentetilskrivninger er Fonden vokset til 45,755 Kr. — Der er ikke vedtaget nærmere Regler for dens Anvendelse. — Derimod er der for Kassereren, Bogholderen og Førsteassistenten tegnet Familiepensionsforsikringer i Statsanstalten for Livsforsikring.

Vinterparti fra Sparekassens Have.

Sparekassens Regnskab revideredes indtil 1881 kun af een Revisor, men siden har der altid været 2 Revisorer. Tidligere valgtes de begge af Lemvig Byraad, men fra 1933 vælges den ene af Ringkøbing Amtsraad, den anden af Lemvig Byraad. — Af de nuværende Revisorer er den ene statsautoriseret, den anden siden 1. April 1942 tillige Dagrevisor.

Ægteparret Peter og Nora Andreasen har siden 1936 besørget Fyring, Rengøring og Gadefejning for Sparekassen.

I 1938 forhandledes der om Oprettelse af en Filial i Thyborøn, men paa Grund af de usikre Forhold med Hensyn til Havnens og Kanalens

Fremtid, udsattes Sagen indtil videre. — Da dette Spørgsmaal nu er afklaret, trænger Sagen sig paa til en snarlig Løsning.

En god Betjening af Kunderne er en Opgave af den allerstørste Betydning for et moderne Pengeinstitut af i Dag. — Dette søger saavel Direktionen som Personalet da ogsaa efter bedste Evne at praktisere over for Sparekassens Kunder. Da man nu staar ved en Milepæl i Sparekassens Historie og ser tilbage paa Udviklingen fra den spæde Begyndelse i 1847 gennem de forløbne 100 Aar, kan det vel med nogen Ret siges, at Arbejdet ikke har været gjort forgæves, idet Sparekassen har vundet Tilslutning og Tillid fra alle Sider. Hvordan Fremtiden vil arte sig, er ikke godt at vide, men man nærer den Tro, at Tilliden maa bevares usvækket, saa Sparekassen maa faa Lykke og Held til vedblivende at virke til Gavn for den Befolkning, hvis økonomiske Interesser den er sat til at varetage.

Nuværende Revisorer

M. Vinderskov.

J. C. Nørgaard.

TIDLIGERE BESTYRERE

	Funktionstid	Aar	Fratrædelsesgrund
Sognepræst J. C. F. V. Melbye	1847—1854	7	Bortrejst.
Købmand og Postmester, Kammerraad A. W. Andrup	1847—1868	21	Død.
Købmand Peder Madsen	1847—1857	10	Udtraadt.
Købmand Mathias Smith	1847—1854	7	Udmeldt sig.
Proprietær Niels Munk Breinholt til Sdr. Vinkel	1847—1870	23	Udmeldt sig.
Proprietær Cristen Jensen til Søegaard	1847—1868	21	Udmeldt sig.
Proprietær Jens Gregersen til Engbjerggaard	1847—1862	15	Død.
Proprietær Christen Olesen til Gudum Kloster	1847—1854	7	Død.
Proprietær Andreas Cortnum Steenstrup til Kongensgaard	1854—1870	16	Udmeldt sig.
Købmand Frederik Hestbech	1854—1875	21	Udmeldt sig.
Sognepræst Andreas Jacob Kaarsberg	1855—1857	2	Udmeldt sig.
Konsul Mathias Møller (R. St. Stan.)	1857—1858	1	Valgt til Bogholder.
Tobaksfabrikør Andreas Hansen	1857—1865	8	Død.
Apoteker Andreas Mikael Eilschou	1858—1874	16	Udmeldt sig.
Proprietær Iver Olesen til Gudum Kloster, R. af Dbg.	1862—1868	6	Udmeldt sig.
Kæmner Christian Christoffer Lund	1865—1905	40	Død.
Bager Morten Nyboe	1868—1878	10	Udmeldt sig.
Proprietær Hagen Jørgensen til Tangsgaard	1868—1885	17	Død.
Gaardejer Thomas Simonsen Houmølle, Stigaard	1869—1887	18	Død.
Proprietær Mads Agger til Vadskjærgaard, R. af Dbg.	1870—1918	48	Død.
Proprietær Jacob Chr. Møller til Vejbjerggaard	1870—1910	40	Død.
Købmand Erik Mathias Hestbech	1875—1896	21	Død.
Sognepræst, Provst Jens Laurits Verner Jørgensen	1874—1875	1	Bortrejst.
Købmand Carl Jacobsen	1876—1884	8	Bortrejst.
Bagermester Hans Peter Hammer Michael Nyboe	1878—1915	37	Død.
Proprietær P. Munch Olesen til Gudum Kloster	1885—1908	23	Udtraadt.
Købmand Ivar Kjølhede Larsen	1885—1893	8	Valgt til Bogholder.
Gaardejer Jens Hjortkjær Christensen, Hjortkjær	1888—1904	16	Død.
Tobaksfabrikant Carl Christian Andersen	1893—1912	19	Død.
Sagfører Herman Borgen Esmann, R. af Dbg.	1897—(24/11	1920	valgt til Medlem af Direktionen).
Købmand Peter Lund Olesen	1905—1908	3	Død.
Gaardejer Mads Møller, Ø. Vinkel	1905—1917	12	Død.
Gaardejer Jens Svendsen, V. Østerboel	1908—(24/11	1920	valgt til Medlem af Tilsynsraadet).
Garvermester, Konsul Sophus Chr. Fynboe	1909—1917	8	Død.
Proprietær Christen Olesen Nislev til Breinholt	1910—	24/11 1920	valgte til Medlem-
Landinspektør Christian Peter Aaberg	1913—		mer af Direktionen.
Dyrlæge Johannes Wrisberg Müller	1915—		
Gaardejer, Sognefoged Jens Knudsen, Troldborg, Dmd.	1917—	24/11 1920	valgte til Medlem-
Købmand Niels Peter Toft Nielsen	1917—		mer af Tilsynsraadet.
Proprietær Niels Breinholt Agger til Sdr. Vinkel	1919—		

SOM FORMÆND FOR BESTYRELSEN HAR FUNGERET:

J. C. F. V. Melbye fra Sparekassens Stiftelse til 20/8 1854, da han forflyttedes til Kyndby paa Sjælland.

A. J. Kaarsberg - 31/3 1855 til 30/10 1857, da han udmeldte sig p. Gr. af Sygdom.
A. W. Andrup - 23/11 1857 - 13/2 1868, da han afgik ved Døden.
A. M. Eilschou - 20/5 1868 - 28/1 1874, da han udmeldte sig.
J. L. V. Jørgensen - 28/1 1874 - 13/9 1875, da han forflyttedes til Maribo.
C. C. Lund - 12/1 1876 - 1/1 1905, da han afgik ved Døden.
H. B. Esmann - 10/1 1905 - 24/11 1920, da han i H. t. Lov af 4/10 1919 blev valgt til Medlem af Direktionen.

AFGAAEDE TILSYNSRAADSMEDLEMMER:

Stadsdyrlæge J. W. Müller (Formand)	24/11 1920 — 29/5 1941	Tidligere Medlemmer af Bestyrelsen
Fhv. Gaardejer Jens Svendsen, Nørlem	24/11 1920 — 18/4 1934	
Sognefoged Jens Knudsen, Engbjerg (Dmd.)	24/11 1920 — 31/8 1934	
Købmand N. P. Toft Nielsen, Lemvig	24/11 1920 — 20/5 1938	
Proprietær N. B. Agger, S. Vinkel	24/11 1920 — 9/1 1934	
Sparekassebogholder, cand. phil. Thor Brøgger, Humlum	24/11 1920 — 10/7 1946	
Amtmand G. Toft, K. af Dbg. p. p., Rindumgaard	25/1 1921 — 10/2 1927 (valgt af Handelsministeren).	

NUVÆRENDE TILSYNSRAAD:

Amtmand, Dr. jur. A. V. Karberg, K. af Dbg. p. p., Rindumgaard (valgt af Handelsministeren)	10/2 1927
Gaardejer Chr. Karstoft, V. Vinkel i Hove	9/1 1934
Sogneraadsformand P. Futtrup, Nørlem	7/6 1934
Gaardejer C. Christensen, Stamphøj, Dybe	10/10 1934
Sagfører Johan Buch (Formand fra 10/6 1941)	22/6 1938
Tømmerhandler P. Skou, Lemvig	27/3 1942
Sogneraadsformand E. Friis, Hyldgaard, Fabjerg	10/7 1946

AFGAAEDE DIREKTØRER:

Frederik Hestbech	4/12	1857	— 28/1	1874
C. C. Lund (Formand)	28/1	1874	— 1/1	1905
E. M. Hestbech	19/4	1893	— 25/8	1896
H. P. H. M. Nyboe	19/4	1893	— 16/11	1915
C. C. Andersen	26/4	1897	— 24/5	1912
H. B. Esmann, R. af Dbg., Dmd. (Formand fra 16/1 1905).	26/4	1897	— 23/11	1933
S. Chr. Fynboe	8/5	1913	— 7/7	1917
C. O. Nislev, R. af Dbg.	4/8	1917	— 1/10	1938

NUVÆRENDE DIREKTØRER:

Landinspektør C. P. Aaberg, R. af Dbg. (adm. fra 9/1 1934) 30/11 1915
Proprietær N. B. Agger, R. af Dbg. (landbrugskyndig) 9/1 1934

KASSERERE OG BOGHOLDERE:

Peter Kristian Gross (tillige Kasserer) 7/8 1847 — 1/1 1858
Mathias Møller (R. St. Stan.) (tillige Kasserer) 1/1 1858 — 26/3 1893
Ivar Kjølhede Larsen 26/3 1893 — 1/4 1909
Peder Olesen (Bogholder 1/4 1909 — 1/4 1942. Kasserer fra 1/4 1942.
Carl Albert Thomsen (Assist. 1/10 1932 — 1/4 1942. Bogh. fra 1/4 1942

ASSISTENTER:

Carl Marius Schøitt Hansen		14/4	1918 — 1/1	1921
Inger Kjær Jensen, gift Jespersen		1/12	1920 — 1/2	1924
Augusta Esmann, gift Svarrer		1/5	1923 — 1/1	1934
Svend Nørgaard	siden	15/1	1934	
Erik Lykke Rasmussen		1/7	1942 — 1/7	1945
Asbjørn Fjordside	siden	10/7	1944	
Margrethe Ovesen Nygaard	—	15/8	1945	
Ebba Pedersen	—	1/7	1946	

REVISORER:

	Funktionstid
Købmand C. Wad	1847 — 1856
Kæmner C. C. Lund	1856 — 1865
Købmand P. Madsen	1865 — 1872
Købmand J. C. Aabye	1872 — 1873
Prokurator C. W. Raunholdt	1873 — 1898
Købmand Th. Gjerulff	1881 — 1893

Købmand Jens Larsen	1893 — 1900	
Garvermester S. Chr. Fynboe	1898 — 1908	
Landinspektør C. P. Aaberg	1900 — 1912	
Tømrermester J. M. Dalgaard	1908 — 1913	
Kommunelærer A. M. Bunk	1913 — 1925	
Sagfører Johan Buch	1914 — 1938	
Kommunelærer M. Vinderskov	1923 — 1931	(Igen fra 1935)
Agent Andreas Hansen	1931 — 1932	
Sygehuskasserer Chr. Bendtsen	1932 — 1934	

DE NUVÆRENDE REVISORER:

1. Valgt af Ringkøbing Amtsraad:
Skoleinspektør M. Vinderskov siden $^{28}/_{2}$ 1935
(Fra $^{1}/_{4}$ 1942 tillige Dagrevisor)

2. Valgt af Lemvig Byraad:
Statsaut. Revisor J. C. Nørgaard, Randers, siden $^{8}/_{7}$ 1938

STATENS TILSYN:

Siden den første Sparekasselov af 1880 traadte i Kraft, har Staten ført Tilsyn med Sparekasserne ved en Sparekasseinspektør, der udnævnes af Kongen.

Sparekasseinspektør V. S. V. Faber, der døde i 1899, og hans Efterfølger, V. Bindslev, der fratraadte i 1907, skal begge have inspiceret Lemvig Sparekasse.

Senere har der fundet Inspektion Sted saaledes:

29. Maj 1913 af Sparekasseinspektør, Dr. polit. H. L. Bisgaard og Fuldmægtig Godske Nielsen.

I 1920 ved Fuldmægtig Godske Nielsen.

16.—18. Januar 1928 igen af Dr. Bisgaard.

12.—14. November 1931 af Inspektør Olsen fra Sparekassetilsynet.

2.—4. December 1936 af Inspektør H. Hegnet fra Sparckassetilsynet.

5.—7. November 1941 af Sparekasseinspektør E. Greve Moltke og Inspektør T. H. Grosbøl.

11.—12. November 1946 igen af Inspektør Grosbøl og Sekretær S. Blinck.

INDLAANSKAPITALEN OG RESERVERNE

Aar	Indlaans-kapitalen		Antal Spare-konti	Reserverne									
				For Tab paa Aktiver		Kursreguleringsfonden		Præskriberede Sparekassebøger		Reservefonden		Ialt Reserver	
	Rdl.	Sk.		Rdl.	Sk.	Rdl.	Sk.	Rdl.	Sk.	Rdl.	Sk.	Rdl.	Sk.
11/12 1848	16336	60	185										
1853	53977	10	150							1192	80	1192	80
1858	93879	06	747							4201	30	4201	30
1863	99162	92	905							4730	06	4730	06
1868	97334	87	995							5955	80	5955	80
1872	138797	56	1098							6374	75	6374	75
1874	209017	02	1305							9381	26	9381	26
	Kr.	Ø.		Kr.	Ø	Kr	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1875	445055	72	1367							19939	56	19939	56
1878	308198	67	1322							22651	15	22651	15
31/3 1881	459773	80	1516							29043	11	29043	11
1887	755612	05	1844							45086	72	45086	72
1897	1209334	41	2664							63705	99	63705	99
1907	1814919	89	3753							99110	13	99110	13
1914	2835215	42	4556							170589	80	170589	80
1919	6290073	19	5128							187710	20	187710	20
1922	6580162	77	5227							215709	93	215709	93
1923	6981648	52	5348							220883	46	220883	46
1927	5996180	43	5406	20322	35					280000	00	300322	35
1932	6123140	53	5673	10000	00	243	63			444000	00	454243	63
1937	5530660	68	7669	100000	00	78826	60			560000	00	738826	60
1940	6013472	89	8471	100000	00	68966	73			680780	00	849746	73
1941	6021300	67	8456	100000	00	78241	81			721700	00	899941	81
1942	7670845	96	10132	100000	00	148259	14	1783	51	753600	00	1003642	65
1943	8588383	11	10602	100000	00	133561	21	1677	98	790400	00	1025639	19
1944	11063381	74	11374	120900	00	172895	12	1669	00	800000	00	1095464	12
1945	15324178	51	12444	146900	00	185956	75	1667	02	800000	00	1134523	77
1946	17047921	30	13112	150000	00	200835	12	1660	82	826200	00	1178695	94
1947	17106295	57	13253	150000	00	212375	59	1576	02	861600	00	1225551	61

MIDLERNES ANBRINGELSE

Aar	Kasse-beholdning		Den kgl. Kasse		Obligationer og Aktier		Samlet Udlaan		Ejendommen*)	
	Rdl	Sk.	Rdl.	Sk.	Rdl.	Sk.	Rdl.	Sk.	Rdl.	Sk.
11/12 1848			4000	00			11100	00		
1852			7000	00			31500	00		
			Banker og Postgiro							
1857			Rdl.	Sk.			107700	00		
1867							98300	00		
1872			4294	52	26734	70	99900	00		
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
31/3 1882	5052	11	100761	91	132357	88	354942	70		
1887	11994	18	24864	36	311057	30	460588	64		
1897	1733	71	27226	25	443939	32	808748	50		
1907	5554	55	12064	72	691388	58	1181921	69	33852	33
1917	26956	57	344322	73	1786545	58	2591811	25	53620	00
1922	36776	95	323322	76	1866536	03	4558070	63	78300	00
1923	39984	66	122892	61	1806369	08	5229175	28	78300	00
1927	38145	95	32961	50	1383621	40	4808983	75	80000	00
1932	14273	33	2992	20	1654058	55	4874360	99	75000	00
1937	22349	17	74080	46	1074229	80	5079354	20	75000	00
1940	19889	27	78853	63	1061763	70	5674305	22	75000	00
1941	71228	96	245086	40	1044309	00	5542548	71	75000	00
1942	51896	84	533626	06	2029100	00	6040594	85	70000	00
1943	74262	87	425714	99	2158184	06	6956390	83	65000	00
1944	196658	86	1901044	27	2694017	77	7364850	62	65000	00
1945	308755	97	5755846	91	3536314	10	6835453	92	65000	00
1946	138104	05	5518534	18	4899760	77	7632895	87	65000	00
1947	134430	83	3912039	72	4465147	50	9841887	52	65000	00

*) Ejendommens Skyldværdi 100000 Kr., Brandforsikringssum 196010 Kr.

STATUS PR. 31. MARTS 1947

Formue:

1.	Kassebeholdning		134.430,83
2.	Indlaan i Banker samt paa Postgirokonto		3.912.344,78
3.	Obligationer og Aktier:		
	a. Indenlandske Obligationer	4.449.047,50	
	b. — Aktier	14.100,00	
			4.463.147,50
4.	Udlaan:		
	a. Mod Underpant i Landejendomme	4.138.311,80	
	b. — — i Beboelsesejendomme m. v.	2.729.385,04	
	c. — Haandpant	107.160,00	
	d. — Selvskyldnerkaution	1.500.513,65	
	e. Til Andelsselskaber, Foreninger o. lign.	362.558,14	
	f. — Kommuner m. Kommuners Garanti el. lign.	844.195,75	
	g. Kassekredit	159.763,14	
			9.841.887,52
5.	Fast Ejendom		65.000,00
	(Ejendomsskyld 100000 Kr., Brandforsikringssum 196010 Kr.)		
6.	Renter tilgode (heraf Restancer 924,00)		60.671,02
7.	Skolesparemærker		4.000,00
			18.481.481,65

Gæld:

A.	Sparernes Tilgodehavende:		
	1. Indlaan paa alm. Vilkaar	5.742.326,00	
	2. — — Opsigelse	10.742.235,32	
	3. — — Folio	621.734,25	
			17.106.295,57
B.	Kassekredit i Kredit		3.731,18
C.	Renter forudbetalt af Laantagere		72.823,55
D.	Forskellige Fordringshavere		22.523,00
E.	Gavefond		4.572,09
	(Desuden ejer Fonden 4000 Kr. Aktier i Lemvig Samlestald)		
F.	Pensionsfonden		43.754,93
G.	Sparcafdelingens Tilskudsfond		229,72
H.	Reserver:		
	Konto til Imødegaaelse af Tab paa Aktiver	150.000,00	
	Kursreguleringsfonden	212.375,39	
	Præskriberede Sparekassebøger	1.576,02	
	Reservefonden	861.600,00	
			1.225.551,61
			18.481.481,65

INDHOLD:

	Side
Indledende Bemærkninger	7
Lemvig og Omegn	9
Sparekassens Oprettelse	19
De første Vedtægter	24
Stifternes Biografier	28
De første 75 Aar, 1847—1922	32
De sidste 25 Aar, 1922—1947	46
De nuværende Vedtægter	54
Ungdommens Opsparing:	
A. Skolesparemærker	58
B. Lemvig Skolesparekasse	59
C. Hjemmesparebøsser	59
D. Tyendekassen	59
Overskuddets Anvendelse	62
Indenfor Murene	66
Tidligere Bestyrere	72
Formænd for Bestyrelsen	73
Afgaaede Tilsynsraadsmedlemmer	73
Nuværende Tilsynsraadsmedlemmer	73
Afgaaede Direktører	74
Nuværende Direktører	74
Kasserere og Bogholdere	74
Assistenter og Elever	74
Revisorer	74
Statens Tilsyn	75
Indlaanskapitalen og Reserverne	76
Midlernes Anbringelse	77
Status pr. 31. Marts 1947	78